

Ne more biti rešitve mimo in preko nas

Osnutek zvezne vlade za ureditev manjšinskega šolstva na Koroškem in dodatnega slovenskega uradnega jezika pri sodiščih v izvajanju člena 7 Državne pogodbe, ki ga še vedno kljub slovesnim ministrskim zagotovilom nismo prejeli uradno na vpogled, je že po vsebini, kakršna je delno razvidna iz tiska, povzročil zaskrbljenost ne le nas koroških Slovencev marveč tudi mnogih avstrijskih demokratov in sploh vseh, ki so jim pri srcu obstoj slovenske manjšine na Koroškem in mirno sožitje narodov v osrčju Evrope.

Zato je povsem razumljivo, da je tudi vlada FLR Jugoslavije izrazila avstrijski vladi svojo „resno zaskrbljenost“ in ji sporočila, da je nadaljnje vztrajanje na tem zakonu nepravno, da povzroči motnje v odnosih med Avstrijo in Jugoslavijo.

Jugoslavija je doslej vedno poudarjala, da na pravice svojih manjšin v Avstriji gleda kot na barometer svojih odnosov do naše države, ni pa napravila doslej podobnega uradnega koraka. Prav to dejstvo daje zdajšnjemu diplomatskemu koraku še poseben pomen. In brez dvoma ni slučaj, da je sporočil stališče svoje vlade našemu odpravniku poslov v Beogradu namestnik zunanjega ministra dr. Aleš Bebler, ki mu je položaj naše manjšine znan še iz časa mednarodnih konferenc in mu je poznano predvsem tudi postavljanje avstrijskega zunanjega ministra Gruberja, ki je vedno spet prikazoval dvojezično šolsko ureditev na Koroškem kot vzor in primer, kako širokogrudna je naša država do nas koroških Slovencev, in ki se je pozneje na svojem obisku v Beogradu v imenu avstrijske vlade priznal k načelu, da je treba manjšinsko vprašanje rešiti „v duhu prijateljskega sodelovanja“.

Tem bolj nerazumljiva je zato reakcija avstrijskega tiska na ta korak Jugoslavije, ki je popolnoma v skladu z zgodovino reševanja našega vprašanja po drugi svetovni vojni in ne nazadnje z dejstvom, da je Jugoslavija tudi podpisnik in s tem partner avstrijske Državne pogodbe. Še posebno pa izbija na dan vsa nedoslednost te čudne reakcije avstrijskega javnega mnenja na ta korak v primerjavi s koraki naše države za svojo manjšino na Južnem Tirolskem. V isti številki, ko piše o jugoslovanski demarši in smatra osnutek za demokratično rešitev, piše na primer „Arbeiter Zeitung“ k izvajanju Pariškega sporazuma od strani Italije: „Malenkostni in bornirani šovinizem lokalnih oblasti tolmači po vojni sklenjeni sporazum med Avstrijo in Italijo, tolmači, boljše rečeno, vrzeli tega sporazuma tako, da s tem tolmačenjem zagrenjuje Južnim Tirolcem življenje; in v Rimu imajo čisto drugačne skrbi kot da bi v smislu evropske demokracije nastopili proti tem šovinistom.“

Tako se dogaja, da je Južna Tirolska leta sem spet predmet besednega spora, ki obremenjuje odnose med obema državama in kljub temu ne vodi k cilju, za katerim stremijo Južni Tirolci in ki bi ga moral zagotoviti Gruberjev — De Gasperijev sporazum: da bi Južni Tirolci na svojem strnjenem ozemlju ne morali biti manjšina marveč bi uživali polno in resnično avtonomijo, do katere imajo od Italije priznano pravico.

V tej situaciji je našel vicekancler dr. Pittermann pravo državniško besedo: Sporazumevanje! Mi Avstriji in vi Italijani, je dejal, sodelujemo že leta na sporazumevanju med evropskimi narodi, na združitvi Evrope. Pokažimo, da pošteno mislimo, dajmo narodu Evrope primer! Zedinimo se tam, kjer je različno mnenje med nami, sporazumimo se v Južnem Tirolu!

Podobne državniške besede so padle ob Gruberjevem obisku v Beogradu, ko je bilo rečeno, da naj se v manjšinah ne gleda element, ki razdvaja, temveč element, ki združuje narode sosedne, in da je treba manjšinsko vprašanje reševati „v duhu prijateljskega sodelovanja“.

Reševanje potom predvidenega osnutka brez dvoma ni ne pot prave državniške besede dr. Pittermanna, ne demokratičnega načela, ki je bilo postavljeno v Beogradu. Ta pot ni nič drugega kot pot malenkostnega borniranega šovinizma, ki jo v Avstriji ne uveljavljajo le lokalne oblasti marveč jo hoče lokalni šovinistični skupinam (ne oblastem!) na ljubo uveljaviti s predmetnim

Gradiščanski Hrvati za tesne stike s koroškimi Slovenci v skupni borbi za narodnostne pravice

V Velikem Borištofu je imelo zadnjo nedeljo, dne 22. t. m. Hrvatsko kulturno društvo, edina narodna organizacija gradiščanskih Hrvatov, svoj letni občni zbor. Predpoldan so se zbrali zaupniki iz vseh hrvaških vasi z izjemo le treh krajev — na delovnem zasedanju in so obravnavali narodnostni položaj hrvatske manjšine ter organizacijsko stanje Hrvatskega kulturnega društva. Po temeljitem referatu predsednika HKD, prof. Bele Schreinerja, ki je prikazal politično, kulturno in gospodarsko stanje hrvatskega naroda v Avstriji, njegovo nacionalno ogroženost in pravice izvirajoče iz 7. člena Državne pogodbe, in po poročilu podpredsednika HKD, okrajnega šolskega nadzornika Stefana Zvonariča, se je razvila živahna diskusija krajevnih zastopnikov. V njej je prišla do izraza velika zaskrbljenost nad pojavi, ki ogrožajo narodnostni obstoj gradiščanskih Hrvatov in so v marsičem podobni pojavom pri nas na Koroškem. Tako tudi na Gradiščanskem pobirajo razni šovinisti podpise proti hrvatskemu jeziku v šoli in posebej v cerkvi in se vrši vsestranski pritisk na socialno odvisne in gospodarsko šibke pripadnike hrvatske narodne skupine. Na drugi strani pa so

krajevni predstavniki vedeli povedati tudi o razveseljivih prikazih odločne narodne odpornosti in o ponovnih manifestacijah narodne zavesti, ki je prišla do izraza posebno pri nabiranju članov za HKD. Z določenimi sklepi za delo v bližnji in daljši bodočnosti so zaključili opoldan brez dvoma uspešno delovno zasedanje.

Na manifestativnem popoldanskem občnem zboru se je zbralo nad tisoč ljudi. Med njimi je bilo videti tudi bivšega deželnega glavarja, sedanjega predsednika gradiščanskega deželnega zbora in predsednika gradiščanske trgovinske zbornice Lovra Karalla in deželnega poslanca Franja Leopolda ter zastopnike HKD na Dunaju. Zaokrožena med nastope pevskih zborov in folklornih plesnih skupin so bila poročila funkcionarjev. Po finančnem poročilu je predsednik prof. Bela Schreiner v poročilu o delu v zadnjem letu jasno orisal narodnostni program gradiščanskih Hrvatov in apeliral na oblasti, naj končno tudi gradiščanskim Hrvatom dajo pravice, ki jim grejo po členu 7 Državne pogodbe. Ko je poročal o stikih, ki jih je imelo HKD v zadnjem letu na pobudo koroških Slovencev s slovenskima osrednjima organizacija-

ma, je poudaril potrebo po še tesnejših stikih v skupni borbi za narodnostne pravice in predlagal stalen odbor za stike s koroškimi Slovenci, kar so navzoči z navdušenjem odobrili. Na občnem zboru je bilo tako razgibano razpoloženje, kakršno je med gradiščanskimi Hrvati po izjavah prisotnih starejših borcev za narodnostne pravice le redko in se je popolnoma ujemalo z geslom občnega zbora »Ne damo se!«. Odločno so zahtevali pri uresničevanju člena 7 predvsem upoštevanje predlogov manjšine same in to zavednega dela in ne tistih, ki se imenujejo Hrvatje samo tedaj, kadar gre za borbo proti Hrvatom.

Podpredsednik, okrajni šolski nadzornik Zvonarič, je v izčrpnem pregledu

Diplomatski korak Jugoslavije za pravice koroških Slovencev

Iz Beograda je APA predvčerajšnjim objavila vest, da je namestnik jugoslovanskega zunanjega ministra dr. Bebler, ki nadomestuje odsotnega zunanjega ministra Popoviča, v ponedeljek poklical k sebi avstrijskega odpravnika poslov dr. Linhart in mu sporočil, da je novi šolski zakon za jezikovno mešano ozemlje Koroške povzročil v Jugoslaviji resno zaskrbljenost. Nadalje vztrajanje na tem zakonu, ki je kot osnutek predložen avstrijskemu parlamentu v odobritev, je dejal dr. Bebler, bi lahko povzročilo motnje v odnosih med Jugoslavijo in Avstrijo.

du zgodovine gradiščanskih Hrvatov prikazal njihov doprinos na kulturnem področju in še posebno njihov doprinos v obrambi Avstrije, ko so prelivali kri proti Turkom in na raznih frontah za avstrijsko domovino. Zato pa je tudi zahteva po priznanju njihovih pravic utemeljena in bi morala biti izpolnitev sama po sebi umevna.

Občni zbor HKD je v imenu koroških Slovencev in posebej v imenu Zveze slovenskih organizacij na Koroškem pozdravil predsednik ZSO dr. Franci Zwitter in poudaril potrebo skupne borbe obeh narodnostnih skupin za narodni obstoj. Ta potreba temelji na skupnih interesih obeh manjšin v Avstriji, ki nam je domovina, in na skupnem izvoru, ki nas kulturno povezuje z našimi narodi v Jugoslaviji. Zaradi te naše kulturne povezanosti nas stalno napadajo in dolžijo ne-lojalnosti, toda mi nečemo podirati državnih mejnikov pač pa si prizadevamo, da bi končno padle umetne meje med narodi, ki živijo na isti zemlji in imajo skupno domovino. Združeno Evropo, o kateri toliko govorijo, je treba ustvarjati tukaj na lastnih tleh in dati manjšinam, ki nečemo nič drugega kot živeti kot enakopravne med enakopravnimi, pravice, ki jim grejo. Naša borba je pravična in demokratična in smo prepričani, da bo bodočnost dala prav nam in ne tistim, ki nečemo miru in sodelovanja med narodi. V tem smislu bomo koroški Slovenci nadaljevali skupno borbo z vami Hrvati za uresničitev člena 7 v korist naših manjšin, pa tudi v korist avstrijske države kot najbolj poklicani posredniki med avstrijskim ljudstvom in ljudstvi, katerim pripadamo po krvi, jeziku in narodni kulturi.

Pri volitvi je bilo ponovno izvoljeno dosedanje vodstvo HKD, nekdanji večletni predsednik, znani kulturni delavec gradiščanskih Hrvatov, župnik Ignac Horvat pa je bil izvoljen za častnega predsednika.

Na zasedanju OZN:

Sovjetski predlogi v ospredju zanimanja

Dosedanji potek 12. zasedanja Generalne skupščine OZN, ki se je začelo prejšnji teden v New Yorku, je bil bolj miren kot so prvotno pričakovali. Po izvolitvi novozelandskega delegata Leslie Munra za predsednika tega zasedanja ter soglasnem sprejemu Malaje v OZN, ki šteje s tem 82 članov, se je začela splošna razprava, v kateri bodo voditelji delegacij vseh včlanjenih držav povedali svoja mnenja o svetovnih problemih, zlasti o razorožitvi, o nemirih na Srednjem vzhodu, o alžirskem in ciprskem vprašanju, o rasmem zapostavljanju v južnoafriški uniji, o potrebi gospodarske pomoči slabo razvitim državam in še o drugih vprašanjih, ki jih obsega začasni od plenuma odobreni dnevni red.

Med prvimi delegati, ki so doslej posegli v razpravo je govoril ameriški zunanji minister Dulles, ki je pozval sovjetsko vlado, da sprejme zapadne predloge za razorožitev. Med drugim je obto-

osnutkom zvezna vlada sama. To ni nič drugega kot pot Little Rocka v Ameriki, kjer hočejo preprečiti skupni pouk dveh ras, pri nas pa bi radi preprečili celo skupni pouk otrok iste rase, ker v glavah nepoučljivih šovinistov še vedno ni zamrl sen o višji german-ski rasi.

Koroški Slovenci se nikdar ne bomo sprijaznili z rešitvijo, ki gre mimo naših stvarnih predlogov, mimo nas in preko nas. Upošteva le težnje tistih, ki v času svoje samovlade niso nikdar poznali in priznali demokratičnih pravic, na katere se danes sklicujejo. Mi vemo, da so naše zahteve pravične in demokratične, da v naši pravični borbi ne stojimo sami in da niso z nami le sorodni jugoslovanski narodi, marveč vse demokratične sile v svetu. Prepričani smo, da Little Rock in podobni poskusi ne bodo zmagali, marveč bodo zmagale tiste sile, ki se borijo za sporazumevanje med narodi in za mir v svetu. Te sile pa zagovarjajo enakopravnost narodov in ne njihovo raznarodovanje. Sam generalni sekretar Inštituta za odnose z inozemstvom, naslednika zloglasnega Inštituta za nemštvo v inozemstvu v Stuttgartu, dr. Thierfelder pravi, da bodočnost ni v raznarodovanju in tlačenju jezikov marveč je bodočnost v znanju, priznanju in priučenju več jezikov!

žil Sovjetsko zvezo, da se vmešava v notranje zadeve držav Srednjega vzhoda, glede atomske oborožitve pa je dejal, da bodo ZDA opustile vse nadaljnje poskuse, če bo SZ pristala na zračno kontrolo.

Posebno pozornost je zbudil govor, ki ga je imel sovjetski zunanji minister Andrej Gromiko. Dejaj, da Sovjetska zveza namesto tekmovanja v oboroževanju predlaga tekmovanje v preobrazbi narave in podrejanju njenih sil volji in miroljubnim interesom človeštva. Kot glavno nevarnost za mir je označil vojaške bloke, zlasti Severnoatlantski pakt, ki ogroža ne samo socialistične marveč tudi druge države. Glede vojaških oporišč v tujih deželah je dejal, da povečujejo nezaupanje med državami. Poudaril je, da bo SZ skrbela za svojo varnost, dokler ZDA, Velika Britanija in druge dežele Atlantske zveze ne bodo hotele skleniti sporazuma o razorožitvi ter o jedrskem orožju. SZ je pripravljena umakniti svoje sile iz držav Varšavskega pakta pod pogojem, da tudi zahodne sile umaknejo svoje čete iz zahodnoevropskih držav. Gromiko je obsodil politiko hladne vojne ter poudaril, da se pred svet postavlja dve možnosti: trden mir na podlagi sodelovanja vseh dežel ne glede na njihove družbene sisteme ali pa strah pred atomsko vojno.

Gromiko je predložil Generalni skupščini tri resolucije, v katerih SZ med drugim predlaga, naj se atomske velesile obvežejo, da bodo v prihodnjih petih letih opustile uporabo jedrskega orožja; naj bi za dve do tri leta prepovedali vse vojaške jedrske poskuse; naj bi načela koezistence proglasili za osnovo mednarodnih odnosov; naj bi bili razgovori razorožitvene komisije OZN v bodoče javni. Z ozirom na to, da zahodne sile ne pristanejo na široko razorožitev, je Gromiko predložil tudi podroben načrt SZ za delno razorožitev, ki naj bi jo nadzirala posebna komisija Varnostnega sveta.

Stvarni sovjetski predlogi so napravili v skupščini močan vtis in bodo no mnenju političnih opazovalcev deležni podpore mnogih delegacij, zlasti pa tistih dežel, ki so se že doslej protivile atomski oborožitvi in jedrskim poskusom.

25 let kmetijska zbornica za Koroško

V nekoliko skrajšani in strnjeni obliki objavljamo članek, ki ga je uredništvu „Slovenskega vestnika“ poslal svetnik kmetijske zbornice za Koroško, g. Janko Janežič.

Minuli teden je kmetijska zbornica praznovala 25-letnico svojega obstoja. Ker spadajo kmetije v Podjuni, Rožu in Zilji v območje te ustanove, je umestno, da izrazimo ob tem za kmečki poklic gotovo pomembnem jubileju nekaj misli.

Kot uvod v slovesnost so se v sredo 18. septembra zbrali v Celovcu vsi predstojniki kmetijskih zbornic Avstrije k rednemu zasedanju, na večer pa je prezident Gruber ob navzočnosti ministra Thome, deželnega glavarja Wedeniga in drugih gostov predal svojemu namenu od zbornice kupljeni in prenovljeni gradič Krasovic pri Celovcu, da bo v bodoče služil kot »Kmečki ljudski izobraževalni dom« (Bäuerliches Volksbildungsheim). V četrtek po škofovi maši v stolnici so se zbrali vodilni zastopniki kmečkega stanu ter gostje v »Domu glasbe« k slavnostnemu zborovanju. Prezident Gruber in zbornični direktor dr. ing. Stotter sta podala obširno poročilo o delovanju kmečke zbornice, o razvoju dela na raznih področjih, kot predhodnike sedanje zbornice pa sta omenila »Kmetijsko družbo« v Celovcu in »Deželni kulturni svet«. Izvajanja so potrdila, da je bilo pri trudu, snovanju in polaganju temeljev za uresničenje organiziranega kmečkega zastopstva v deželi v minule stoletju nedvomno vloženega mnogo poklicnega idealizma. Ob naštevanih zaslužnih ljudi na tem področju v času Deželnega kulturnega sveta in sedanje zbornice pa bi bilo gotovo zanimivo vedeti tudi za imena prvih mož, ki so kot pionirji na ledini z največjim idealizmom pripravljali in zasnajali, budili in razgibali v širino misel, iz katere se je končno porodila »Kmetijska družba« v Celovcu.

V tej prvi in važni dobi v razvoju kmečke poklicne organizacije so v spoznanju koristnosti in nujnosti časa skupno z drugimi zastavljali svoj trud tudi marsikateri možje, ki jim je tekla zibelka v slovenskih krajih Koroške. V Slomškovem življenjepisu navaja Lendovšek, da se je prof. Matija Ahacelj, rodom iz Gorinčič pri St. Jakobu v Rožu, tedaj redni profesor na sedmi šoli v Celovcu, zanimal za kmečki stan in se s profsorskega polo-

žaja vpisal kot učenec »tedaj začete posebne šole za kmete v Celovcu«. Leta 1820 je postal voditelj te prve kmetijske šole na Koroškem in s tega položaja odločilno vplival na razvoj kmetijstva v naši deželi.

Če je minister Thoma priznal Koroški prvo mesto v brigi za kmetijsko šolstvo, je pomembno vedeti tudi to, kdaj že in kdo se je briga in izražal težnjo za njegove prve početke. Vodilni ljudje med koroškimi Slovenci so desetletja stremeli za tem, da bi postala znanost in umno kmetovanje last čim širših kmečkih plasti in so že zgodaj skrbeli za izšolanje »potovalnih učiteljev« za podeželje.

Na proslavi so govorniki ponovno poudarili važnost poklicne in splošne izobrazbe kmeta, da bo kos času v katerem živimo. Ob vrsti kmetijskih šol na Koroškem, ki jih vzdržuje dežela odnosno država ali pa zbornica sama, znova zastavljamo vprašanje, kje je s strani dežele, države ali predvsem od zbornice same, ki je po svojem značaju »pospeševalna ustanova« za kmečke poklice, poskrbljeno za čistoto in fante iz slovenskih dolin, da bi si mogli pridobiti znanje za obstanek in uspešno prizadevanje na

svoji zemlji? Res je, da imamo dve gospodarski in v novejšem času tudi dve gospodarski šoli. Pa to so privatne šole, ki ne dobivajo iz javnih sredstev nobene podpore. Tisoči kmečkih gospodarjev iz Zilje, Roža, Gur in Podjune so tako primorani, da kot davkoplačevalci izvršujejo svojo dolžnost do države, dežele in kmečke zbornice, za šolanje svojih otrok za kmečki poklic pa še dodatno plačujejo svoj težko prisluženi denar. Bridka krivica ob pomembnem jubileju in spričo otvoritve novega učnega zavoda za kmečko mladino znova opozarja na bolešno rano mnogoletnega zapostavljanja!

Vsaj deželni glavar je v svojem nagovoru umestno iznesel prošnjo na pristojnega ministra, da izposluje več sredstev za kmetijstvo, posebno za južni del Koroške, ki je zaostal. Poudaril je, da ni potrebno samo razumevanje za zaostali del Koroške, marveč dejanska pomoč, ki jo že 40 let obljublja, ki pa jo je treba končno že realizirati.

Na koncu članka se pisec spominja vseh svojih predhodnikov iz naših krajev, ki so v 25-letnem obstoju kmetijske zbornice kot izvoljeni mandatariji doprinesli k razvoju in napredku.

Novi radiooddajnik je začel delovati

V sredo je začel v Celovcu ob Vrbskem jezeru delovati novi 25 kW srednjevalovni oddajnik s frekvenco 584 kHz (513,7 m). Ta novi oddajnik je bil zgrajen namesto okoli 30 let starega celovškega 7 kW oddajnika v St. Petru, ki je pravtako v sredo nehal delovati.

Za novogradnjo oddajnika so se odločili zaradi tega, ker stari oddajnik tehnično ni več odgovarjal današnjim zahtevam, delno pa tudi zaradi tega, ker je poslopje, kjer je deloval dosedanji oddajnik, kasarna in bo odslej naprej zopet služilo vojaškim namenom. Gradbeni stroški za novo oddajno napravo so znašali okoli 3 milijone šilingov. Radiooddaje so se glede jakosti in čistosti mnogo izboljšale in je boljše sprejemanje programa opazno prav tudi na slovenskem ozemlju Koroške, ker je kapaciteta novega oddajnika znatno večja.

Koroška razpolaga sedaj z dvema oddajnikoma, in sicer za prvi program in za drugi program. Oba oddajnika imata po 25 kW.

Ker sta sedaj oba oddajnika v eni sami ustanovi, je tudi delo in poslovanje bolj racionalno. Uslužbenci v dosedanjem oddajnem posloppju v St. Petru bodo zaposleni v novih posloppjih.

Ob koncu vojne leta 1945 je bilo na Koroškem 5 radiooddajnih postaj s skupno zmogljivostjo okoli 7,5 kW, sedaj pa že deluje širok dežele 18 srednjevalovnih oddajnikov s skupno zmogljivostjo več kot 50 kW. K tem prideta še dva UKW-

oddajnika za 3. program, ki so ju zgradili pred nekaj leti. Tako se je število oddajnikov na Koroškem početrilo, kar je brez dvoma velik uspeh, skupna kapaciteta pa se je dvignila kar za sedemkrat. Koroška je sedaj zvezna dežela, ki razpolaga z največ oddajniki. In namesto, da bi oddajali samo en program, je sedaj že možno ob različnih dnevnih časih sprejemati tri programe in je tako izbira večja.

Ker pa so še vedno nekatera področja na Koroškem, kjer je sprejem radijskega programa izredno slab ali pa še sploh nemogoč, ima Radio Avstrija še nadaljnje načrte za oskrbo tudi teh krajev, ki jim gore zabranjujejo dober sprejem. V ta namen že obstajajo načrti za gradnjo ojačevalnih postaj na določenih mestih Koroške.

Preden pa bodo izpopolnili mrežo oddajnikov za srednje valove, bodo dogradili in vzpostavili mrežo UKW oddajnikov. Še letošnjo jesen bo začela delovati oddajna naprava za UKW na Piramidi ob Vrbskem jezeru. Ta naprava bo sestavljena iz dveh UKW oddajnikov po 10 kW, ki bosta oddajala 1. in 3. program Radia Celovec. Pozneje bodo postavili UKW-oddajnike tudi v drugih predelih Koroške. Obstojta pa možnost, da bo že proti koncu letošnjega leta začel delovati tudi prvi televizijski oddajnik na Koroškem, ki je pravtako v gradnji na Piramidi. Omogočen bo dober sprejem televizijskega programa tudi v naših krajih, kjer to doslej ni bilo mogoče, ali pa se je le zelo slabo videlo.

Zahodna Nemčija bo podražila premog

Zaradi stalnega naraščanja potreb po večjih količinah premoga, se je Zahodna Nemčija odločila za moderno opremo premogovnikov, da bi na ta način lahko krila vse potrebe. Za novo opremo premogovnikov pa so potrebne velikanske investicije, ki pa jih bodo delno krili z zvišanjem cen za premog. Tako bo premog že s 1. oktobrom dražji. Ena tona premoga bo povprečno 4,7 marke dražja, cene koks pa bodo za 6 mark višje pri toni. Delno pa bodo premog podražili še s 1. aprilom leta 1958.

Podražitev premoga bo prav gotovo

imela za posledico podražitev drugih industrijskih proizvodov. Oblast skupnosti za premog in jeklo poroča, da bodo potrebe po premogu do leta 1960 narasle na 332 milijonov ton, leta 1975 pa na 362 milijonov ton. Sedanja kapaciteta proizvodnje premoga držav, ki so vključene v to skupnost, znaša samo 285 milijonov ton. Za podražitev se je zaenkrat odločilo šest največjih premogovnikov v Porurju, kjer so največja ležišča premoga v Nemčiji. Računajo s tem, da bo podražitev premoga najprej sledila podražitev železa in jekla.

Stanje zaposlenosti na Koroškem

Koroški delovni uradi so imeli 15. septembra zabeleženih 1430 moških in 1301 ženskih brezposelnih. V prvi polovici septembra je število brezposelnih nalahno naraslo in sicer za 190 oseb. V primerjavi s 15. septembrom lani je letos 125 brezposelnih več.

Delovni uradi pa so objavili tudi statistiko o stanju zaposlenosti na Koroškem. Iz te statistike je razvidno, da je bilo koncem avgusta letos na Koroškem zaposle-

nih 100.393 moških in 40.795 ženskih delojemalcev, skupno torej 141.188. V primerjavi z lanskim letom pa je bilo letos koncem avgusta 56 moških manj in 1861 žensk več zaposlenih. Večja zaposlenost žensk gre predvsem na račun zaposlenosti v gostinskih obratih. Več ženske delovne sile pa je zaposlene tudi v trgovini, prometu in javnih službah. V kmetijstvu je letos zaposlenih 916 moških in 327 žensk manj kot lani.

PO ŠIRNEM SVETU

Atene. — Ameriški veleposlanik v Grčiji George Allen je izjavil, da ZDA ne bodo za kakršno koli obljubo ZN glede skrbništva nad Ciprom, kar naj bi bila nekaka začasna rešitev ciprskega problema. Allen je še dejal, da je Velika Britanija dokazala, da je sposobna podpreti kolonialna ozemlja pri tem, da si izberejo svoje lastne vlade. Samoodločba je izvrstno načelo, je dodal, toda so tudi primeri, ko je le-to škodljivo prav tako dobremu temeljnemu načelu o prijateljskih odnosajih s sosedi.

Bangkok. — Uradno so sporočili, da je novi predsednik tajske vlade Pote Sarasin podal ostavko na svoj dosedanji položaj generalnega sekretarja pakta za južno-vzhodno Azijo — SEATO —. Do izvolitve novega generalnega sekretarja SEATO bo te posle opravljal William Worth, dosedanji pomočnik generalnega sekretarja.

Beograd. — Minister za obrambo ZSSR maršal Georgij K. Žukov bo 8. oktobra 1957 prispel na obisk v FLR Jugoslavijo. Povabil ga je v imenu jugoslovanske vlade državni sekretar za narodno obrambo, armadni general Ivan Gošnjak, ko se je bil mudil na obisku v Sovjetski zvezi. Maršala Žukova bo med obiskom spremljalo več generalov, admiralov in višjih častnikov sovjetske vojske in mornarice.

Hanoj. — Kakor poroča agencija Nova Kitajska, sta se Demokratična republika Vietnam in Laos sporazumela, da bosta iz obmejnega področja Namkana z obeh strani umaknili svoje čete. Sporazum je bil sklenjen med razgovori, ki so jih imeli zastopniki DR Vietnama in Laosa.

Damask. — Predsednik sirske republike Sukri Kuatli je izjavil, da so zahodne sile odgovorne za poslabšanje odnosajev s Sirijo. Na kongresu arabskih pravnikov je obsodil zlobno propagando in neresnične govornice o sovjetskih strokovnjakih v Siriji. Zahodne države pozabljajo, da imamo v naši sredi tudi precej strokovnjakov iz zahodnih držav, je poudaril Kuatli. Želimo svobodo in pravico zase in za svet, zahodne sile pa to žele samo zase, je še dodal predsednik sirske vlade.

Tokio. — Policija je aretirala 25 ljudi, ki so nedavno demonstrirali proti razširitvi nekega ameriškega letalskega oporišča na Japonskem. Med drugim so demonstrante obtoževali, da so med demonstracijo uničevali ameriško premoženje.

Ankara. — Bivši predsednik turške republike in predsednik ljudske republikanske stranke Ismet Ineni je izjavil, da so spremembe volilnega zakona onemogočile vsako praktično sodelovanje med opozicijskimi strankami. Novi volilni zakon namreč prepoveduje ustanavljanje koalicijskih list in stranke so prisiljene imenovati kandidate v vseh volilnih enotah, v katerih imajo svoje organizacije. To jim praktično onemogoča, da bi se umaknile v korist kake druge večje stranke.

Pariz. — Na plenarni seji CK KP Francije so sprejeli resolucijo in objavili proglas francoskemu narodu, v katerem prvič jasno poudarjajo, da ima alžirski narod pravico na popolno samostojnost. Po mnenju francoskih komunistov je bistveno vprašanje le to, pod kakšnimi pogoji bo to samostojnost dosegel: s pomočjo Francije, ali pa proti njeni volji.

Oslo. — Preteklo soboto je v 85. letu starosti umrl norveški kralj Haakon. Na norveškem prestolu je bil od 52. leta. Nasledil ga bo sin Olaf, ki bo odslej naprej vladal Norveški kot Olaf VI.

London. — Pretekli teden so se začeli največji vojaški manevri sil Severnoatlantskega pakta po letu 1953. Na vajah sodeluje 200 ladij, 75.000 mornarjev in oficirjev ter 650 letal. Vaj na področju med Veliko Britanijo in Norveško so se udeležile plovne enote Norveške, Velike Britanije, ZDA, Kanade, Francije, Nizozemske, Portugalske in prvič enote zahodnonemške mornarice.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Izraelska trgovina močno pasivna

Izrael je v letu 1956 uvozil blaga v vrednosti 655 milijonov izraelskih funtov, in sicer 12 % več kakor leta 1955. Izvozil pa je blaga za 187 milijonov izr. funtov, tako da znaša pasivni saldo celih 468 milijonov izr. funtov. Glavni dobavitelji Izraela so Združene države Amerike, Zahodna Nemčija in Velika Britanija. Izvažal pa je Izrael največ v Veliko Britanijo, ZDA, Finsko in Belgijo.

Motorna vozila v Zahodni Nemčiji

V Zahodni Nemčiji pride na vsakega 20. prebivalca en osebni avtomobil. Še pred letom dni je imel v tej državi avto samo vsaki 25. prebivalec. Skupaj je bilo v letošnjem juliju v Zahodni Nemčiji skoraj 2.500.000 osebnih avtomobilov. Ta država ima sedaj, če ne štejemo motornih koles, približno 6.245.000 motornih vozil.

Pridobivanje zlata in srebra v Jugoslaviji

V zadnjih letih se je pridobivanje zlata in predvsem srebra v Jugoslaviji močno povečalo. Ti dve dragoceni kovini pridobiva v Jugoslaviji samo Srbija. Leta 1939 je proizvodnja zlata znašala 1000 kg, lani pa se je dvignila že na 1397 kg. Zlato gre v sklad Narodne banke. Močneje povečala pa se je proizvodnja srebra v Jugoslaviji. Leta 1939 so ga pridobili 1300 kg, lani pa že 85.846 kilogramov.

Štalenska gora odkriva koroško prazgodovino

KULTURNE DROBTINE

Adamičev orkester gostoval na Dunaju

Orkester Bojana Adamiča iz Ljubljane spada brez dvoma med najboljše tovrstne ansamble v Evropi. Svojo kvaliteto je dokazal tudi s svojim uspelim nastopom na Dunaju, ko je v mestnem gledališču navdušil avstrijsko občinstvo, ki ni varčevalo s priznanji. Istočasno je Adamičev orkester nastopil tudi za avstrijsko televizijo. Dunajsko občinstvo je bilo navdušeno tudi za pevko Marjano Deržaj in violinskega artista Bumpsyja. Posebnega priznanja pa je bil deležen tudi Avsenikov vaški kvintet. Oba ansambla in solista sta nastopala na Dunaju za občinstvo in televizijo v družbi s pevko iz Münchena, s plesnim parom iz Švice ter v družbi izvrstnega napovedovalca iz Pariza. Slovenski ansambl in solisti so s svojim nastopom ponovno dokazali, da so sposobni nastopati pred še tako zahtevno in razvajeno publiko.

Finska je zgubila svojega velikega skladatelja

Minuli petek je v Helsinkih umrl slavni finski komponist Jan Sibelius. V starosti 92 let ga je zadela možganska kap. Sibelius, ki je študiral tudi v Nemčiji in Avstriji, je vodil konservatorij v Helsinkih. V svojem plodovitem življenju je ustvaril vrsto simfonij, orkestralnih in klavirskih skladb ter mnogo pesmi. Najbolj znana je njegova »Finlandija«, v kateri z glasbenimi izraznimi sredstvi povečuje zgodovino svoje dežele. Pod vtisom prirodnih lepot finske pokrajine in narodnega blaga prevladujejo v njegovih delih finski narodni motivi.

Najstarejši srbski komponist umrl

V Beogradu je pred kratkim umrl najstarejši srbski skladatelj Petar Stojanović. Rodil se je v Budimpešti, kjer je študiral pri znanem mojstru Hubayu. V letih od 1909 do 1910 se je Stojanović udeleževal kot glasbeni pedagog na dunajskem konservatoriju in kot profesor za violino na dunajski Akademiji za glasbo in upodabljanje umetnosti. Za njegovo prvo glasbeno delo »I. koncert za violino in orkester« je bil leta 1903 odlikovan z nagrado bonnskega Beethovenhausa, eno leto pozneje pa je prejel za to delo prvo avstrijsko državno nagrado. Po letu 1925 je Stojanović deloval v Beogradu kot skladatelj in glasbeni pedagog, kot profesor za violino je bil vnet sodelavec Srbske glasbene akademije. Njegovo življenjsko delo obsega več oper in operet, najpomembnejši pa so njegovi koncerti. Napisal je tudi mnogo glasbenih učnih knjig.

rimsko dobo v vzhodnih alpskih pokrajinah uničil, med njimi tudi vzhodnotirolski Aguntum. Prekinjeno širjenje krščanstva se je nadaljevalo z mnogo večimi težavami v teh deželah šele kasneje istočasno s političnim prodorom Bajuvarcev in Frankov iz severa. To delo so vršili največ samostani, med njimi tudi leta 769 ustanovljeni samostan »na mejah Slovanov« Innichen. Z ureditvijo Karla Velikega leta 798 sta bila škofija Säben ter večji del vzhodne Tirolske ločena od Oglejskega patriarhata ter podrejena novo ustanovljeni nadškofiji Salzburgu. Po preložitvi škofijskega sedeža iz Säbena v Brixen, ki je dokončna najkasneje leta 990,⁴²⁾ se nato stoletja meje cerkvenih provinc oziroma škofij Tirolske ne spreminjajo več: Trident obsega poleg italijanskega dela tudi nemške predele ob Adiži tja do reke Passer, škofija Chur se razteza preko visokih pogorij po vsem Vintschgauu vključno Merana; Brixenu pripadajo večji del doline Eisack, Pusterska dolina z delom Vzhodne Tirolske ter večina sedanje Severne Tirolske ob reki Inn; nadškofija Salzburg vlada pretežnemu delu Vzhodne Tirolske ter predelom Severne Tirolske vzhodno od rek Ziller ter Inn.

⁴²⁾ P r i p o m b a : Prenos škofijskega sedeža iz odročnega Säbena v prometno središče Brixen se pripisuje škofu Korošcu Albuinu iz Kamna. (Se nadaljuje)

ri, ker se pač zaveda, da je ta zgodovinski kraj velikega zgodovinskega in tujsko-prometnega pomena za deželo. V svojem govoru je dr. Moro očrtal tudi veliko požrtvovalnost številnih arheologov, inženirjev in laikov ter se jim zahvalil za vztrajno sodelovanje. Razen tega se je za podporo zahvalil tudi ministrstvu za prosveto, Zveznemu spomenišskemu uradu, Zgodovinskemu društvu za Koroško in drugim.

Na zgodovinskih tleh so razen tlorisov ter večjih ostankov starih zgradb doslej izkopali tudi številne dokumente, spomenike, novce, varilne peči ipd.

Prof. dr. Egger, je označil delo v letošnji sezoni, ki je trajala od 3. junija do 18. septembra. Zanimivo je bilo njegovo izvajanje na podlagi najdenih predmetov. Poudaril je, da je na podlagi teh najdb

Zahomčani na veliki ljudski prireditvi v Bohinju

Skupina zahomških deklet in fantov je preteklo nedeljo sodelovala s svojima narodnima običajema ziljskim štehvanjem in visokim rejem pri nad vse zanimivi ljudski prireditvi v Bohinju. Za vse ziljske mladince je bil izlet doživetje kot še nikoli.

V Bohinju, idiličnem gorenjskem turističnem kraju, obdanem s prelestnimi pokrajinskimi lepotami in planinskim svetom, je bila tradicionalna prireditev, ki jo vsako leto organizira Turistično društvo Bohinjski. Malo čudno ime ima ta prireditev, pravijo ji namreč »Kravji bal«. Da ne bo kdo mislil, da na tem balu plešejo krave, je stvar potrebno nekoliko pojasniti. Bohinjci imajo sočne planinske pašnike, kjer se živina v poletnih mesecih pase in lepo razvije, v jeseni septembra meseca pa je velika vrnitev planšarjev in planšaric ter lepo rejene živine s planin. Ob tej priložnosti ocenjujejo črede goved in posamezne živali, za najlepše podeljujejo nagrade in izrekajo zaslužno priznanje planšarjem in planšaricam. Dogodek proslavljajo z godbo, pesmijo in plesom ter drugimi zanimivimi običaji, seve pa tudi z izdatnimi količinami za grlo in želodec.

Pri tej prireditvi, ki je ne obiskujejo samo iz raznih krajev vse Slovenije, temveč tudi mnogi tujci, so tokrat sodelovali tudi naši Ziljani. Gorenjci so pokazali veliko zanimanje za koroške goste. Vse povsod so plakati opozarjali na prihod zahomške skupine. Fantje in dekleta pa so tudi vsi srečni, kajti kar so doživeli to nedeljo, je bilo enkratno, deležni so bili pristranskega bratskega sprejema in, rekel bi, skoraj preveč zabave in veselja, tako

da niti ni čudno, da so ob razigranem razpoloženju ob povratku zamudili ponočni vlak na Jesenicah.

Na prireditvi okoli hotela Zlatorog se je zbralo na tisoče in tisoče ljudi, reka avtobusov in avtomobilov, med temi mnogo tujih, ni hotela usahniti in razvilo se je velikansko ljudsko slavlje.

Popoldanski spored, ali bolje povedano, spored, ki je trajal do poznih nočnih ur, se je razmahnil v razgibano ljudsko veselico, v pravcato ljudsko rajanje. Po pozdravnih in stvarnih nagovorih raznih predstavnikov, se je vse še bolj razživelo. Bohinjski oktet je prekrasno prepeval narodne pesmi, domača folklorna skupina pa je predvajala gorenjske narodne pleske. Z zanimanjem je množica sledila štehvanju naših zahomških fantov, ki nekako simbolično predstavljajo borbo koroškega ljudstva s sovražniki, v visokem reju pa so naši pari pokazali, kako so nekdanje plesali naši predniki.

No in potem, ko so znani bratje Avseniki nad vse pridno igrali svoje poškočne polke in druge komade, ni moglo biti drugače, da so se noge kar same od sebe zavrtle v veselem plesu. V to živahno vrvenje in življenje so se kajpak pomešali tudi naši mladinci in mladinke iz Zilje, plesali in veselili so se do poznih ur, ko so že davno mežikale zvezde pod jasnim nebom.

»Kravji bal« v Bohinju bo ostal našim Ziljanom v trajnem lepem spominu, preživeli so nedeljo med ljudstvom, ki zna trdo prijeti za delo in zmagovati življenjske naloge, zna se pa ob dani priložnosti tudi iz srca in brezskrbno poveseleti.

nas isti ljudje imenujejo »naravni razvoj« ali pa »vpliv višje kulture«. To bodo morali spoznati tudi v Bozenu in tam, kjer jim je usoda Južne Tirolske res pri srcu.

Opora v domači cerkvi.

Močan steber nemške manjšine v njeni nacionalni borbi je v Južni Tirolski domača duhovščina in cerkvena organizacija. Izredna povezanost južnotirolskega ljudstva s cerkvijo korenini v zgodovinskih posebnostih ter v že zgoraj opisanem značilnem socialnem sestavu, v katerem močno prevladujeta najbolj konzervativni kmečki in meščanski element.

Pričetke krščanstva v Južni Tirolski je iskati že v dobi pred prihodom Bajuvarcev, ki so prišli v deželo še kot pogani. Vendar se je pokristjanjenje novih prebivalcev izvršilo v razmeroma zelo kratki dobi ter je šlo roko v roki z naselitvijo dežele. Žarišča te kulturne asimilacije so bila nekdanja rimska mesta, ki so imela v tej dobi poleg upravnih central države tudi sedeže cerkvenih škofij. Tako so poznani že iz petega oziroma šestega stoletja škofovski sedeži v Tridentu, Säbenu pri Brixenu, v nekdanjem Aguntu (pri Lienzu) ter v Churu v Švici, na jugu pa segajo v deželo vplivna področja severnih italijanskih škofij, posebno patriarha v Ogleju, ki je imel tudi nadoblast nad škofijo v Säbenu. Prodor karantanskih Slovanov je mestna središča krščanstva

no oporo nedotakljivosti svoje zemlje: Od dne 29. marca 1954 naprej velja spet nov »Zakon o kmetijah«, ki ga je sklenil pokrajinski deželni zbor.

Tako je zavarovana nedotakljivost kmetij in s tem največjega dela zemlje manjšine. Trdna kmetija je spet močna hrbtenica manjšine.

Vendar je danes problem obrambe vse bolj zamotan. Najtežja vprašanja ne trka več od zunaj na vrata južnotirolske kmetije, marveč se porajajo v njeni notranjosti: Kam z odvisnimi kmečkimi otroci, ki jim dom in vas ne moreta dati kruha? Kako jih varovati odtujitve v poklicih in mestih, kjer danes že daje lice življenju tujerodna večina?

Ta veliki socialni in politični problem ni mogoče reševati z ozko zaverovanostjo v preteklost in z zapiranjem oči pred moderno stvarnostjo razvoja v vsem svetu. Najmanj pa bo rešen s propagandnim trikom, da se imenuje v Južni Tirolski »pohod smrti« ter »genocid«⁴¹⁾ — kar pri

⁴¹⁾ P r i p o m b a : Genocid se imenuje nasilno, preišljeno in načrtno uničevanje narodnostnih ali rasnih skupin. Prvič so bili tega zločina obtoženi vojni zločinci leta 1945.

Dunajska opera v letošnji sezoni

V letošnji sezoni bo dunajska Državna opera uprizorila največ že znanih del iz svojega železnega repertoarja. V septembru je bila premiera opere »Madame Butterfly«, ki jo je dirigiral Dimitrija Mitropoulos. V oktobru bodo uprizorili Hoffmannove pripovedke, v novembru pa je na sporedu baletna premiera, in sicer krstna izvedba »Meduze« G. von Einema in »Čudežni mandarin« B. Bartoka. Herbert Karajan bo prevzel glasbeno vodstvo in režijo decembrske na novo naštudirane Wagnerjeve opere »Siegfried«. Tej operi pa bodo sledile Mozartova »Čarobna piščal«, »Revizor« Verneja Egka, baletni večer Th. Bergerja in Igorja Stravinskega »Petruška«, nova uprizoritev Hindemithovega »Mathiasa« in na koncu sezone Stravinskega »Kralj Oidip«.

Tudi Volksopera je že objavila letošnji program svojih premier. Te bodo: »Martha« Fr. Flotowa, Verdijev »Nabucco« ter malo znana Milöckerjeva opereta »Viceadmiral«.

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici Italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

Tudi po drugi svetovni vojni so južnotirolski kmetje doprinesli svoj del v borbi za pravice manjšine. Že takoj po razpadu nemške zasedbe in prihodu zavezniških čet v Južno Tirolsko je bila obnovljena spet nekdanja »Kmečka zveza«. Njen predsednik je postal markantni Franc Innerhofer, poznani junak borb na Col di Lana, preprost kmet, zaradi svoje narodne trdnosti ponovno preganjan po fašistih. V najožji povezavi s politično stranko manjšine je Južnotirolska kmečka zveza zajela kmečke ljudi do zadnje gorske kmetije. Z mogočno demonstracijo pod vodstvom starega Innerhoferja so ti soči kmetov 16. decembra 1947 v Bozenu prisilili italijansko vlado k prvim ukrepom za uveljavljanje obljubljenega avtonomije pokrajine in občinske samouprave. Notranje je njihova posebna skrb veljala vsestranski obnovi in izgradnji kmečkega združništva, ki je doseglo po moči svoje organizacije in njenih gospodarskih uspešnih zavirljivo višino, tako da je daleč prekosilo gospodarske organizacije kmetov predvojne in avstrijske dobe. Po štiritletnem razpravljanju v Regionalnem svetlu ter ponovnih zavrnitvah s strani centralnih rimskih oblasti so si južnotirolski kmetje priborili končno celo spet glav-

Zgornje Libuče

Kratka brzojavka »Tilka umrla, pogreb v torek« je pred nedavnim obvestila Linhartovo družino, da je v Ljubljani preminula Tilka Linhartova, doma iz Zgornjih Libuč pri Pliberku. Tilka je bila zaposlena v knjigovodstvu Ljudske pravice v Ljubljani, kjer je bil njen delovodja tovariš, ki je bil med vojno z njenim bratom Francijem v nacističnih kacetih. Tilko je zadela kap, ki ji je prerano podlegla. Ko je bila Tilka še doma, se je v pliberški okolici marljivo prizadevala v slovenski prosveti. Žalujemo sorodnikom izrekamo naše iskreno sožalje!

Zahomec

Pred nedavnim smo obhajali veselo ohcet. Naš mladi bodoči pravnik Janko Wiegele, p. d. Petrov, si je izbral za življenjsko družico Mojčko Druml, p. d. Ovrnicevo na Bistrici. Slavje so spremljale starodavne ziljske ženitovanske šege in izvirne narodne pesmi, ki se pojejo le ob ohceti. Še posebno pa je dvignil svečanost Kranjski kvintet, ki je novoporočencema pripravil posebno podoknico. Kaj čuda potem, da je bilo razpoloženje svatov pri obedu v domači hiši ženina nad vse veselo. Mlademu paru sta ob tej priložnosti nazdravila dr. Franci in dr. Mirt Zwittner v obeh jezikih in jima želela na skupni življenjski poti vso srečo.

Ženin Janko Wiegele je predsednik Slovenske fizikalne zveze in študira na Dunaju pravo, nevesta pa je pristna Ziljanka, ki je sodelovala pri letošnjih folklornih nastopih SPD Zila na Dunaju, na Gradiščanskem in v Šmihelu pri Pliberku.

Novoporočencema pristočno čestitamo z željo, da bi kmalu pomnožila majhno skupino koroških slovenskih intelektualcev!

Umrl je Anton Gril, p. d. Jegart na Plaznici

V bolnišnici v Celovcu je minuli petek preminul Anton Gril, p. d. Jegart na Plaznici. Vest o njegovi smrti je prišla nepričakovano, saj si ga lahko do zadnjega srečaval še čilega, ko se je mudil po svojih opravkih od doma. Po svojih trgovinskih poslih in drugi dejavnosti je bil pokojni znan po vseh naših krajih ter je imel mnogo prijateljev in znancev.

Pokojni je bil kmet na obsejni kmetiji, skrben gospodar in dober oče svoji hčeri in sinu, tembolj, ko mu je žena pred leti umrla. Poleg svojega domačega gospodarstva se je pokojni koristno prizadeval tudi na mnogih drugih področjih. S požrtvovalnostjo je sodeloval pri našem združništvu, saj je bil med drugim pobudnik in soustanovitelj ter predsednik Živinorejske zadruge v Železni Kapli in prav tako pobudnik in soustanovitelj Živinorejske zadruge za Libuče in okolico, nekaj časa pa je bil tudi odbornik Južnokoroške gospodarske zadruge. Kat zastopnik kmetov v deželni kmetijski zbornici in okrajni kmetijski zbornici v Velikovcu se je Anton Gril odločno potegoval za kmetijstva v naših namerno zapostavljenih in zaradi tega gospodarsko nerazvityh krajih.

V narodnostnem pogledu je bil pokojni trden in neupogljiv značaj. Zaradi tega so

Obisk drevesnice ing. Marka Polzerja v Št. Vidu v Podjuni je za vsakega poučen in zanimiv. Prvi vtis je, kakor da je drevesnica zelo idealna delavnica na prostem, da je delo prijetno in lahko, rekel bi naravnost užitek, kjer se človek umiri in spočije. Sele po natančnejšem opazovanju in ob strokovnjaški razlagi drevesničarja se kmalu prepričaš, da zahteva delo v drevesnici pridne in marljive roke. Vzgoja stotin mladih sadnih drevesc najrazličnejših vrst od udomačenih in preizkušenih sort do kvalitetnega namiznega sadja zahteva veliko dela in nešteto prijemov, preden je drevesce doraslo za prodajo.

Samoumevno pa je tudi, da marljive roke same ne zadostujejo, da bi ustrezale nalogam, ki jih zahteva sodobno, moderno in ekonomsko gojenje sadnega naraščaja. Na tem področju je nujno potrebno tudi obsežno in temeljito strokovno znanje. Obe potrebni lastnosti poseduje ing. Marko Polzer, ki je po naravi marljiv in delaven, znanje pa si je osvojil z bistrim opazovanjem in strokovnim šolanjem. V Zagrebu in na Dunaju je študiral agronomijo, prakso in teorijo pa si je izpolnil še na višji vrtnarski in sadjarski šoli v Pragi.

Poln idealizma in poleta ter s potrebnim strokovnim znanjem se je mladi inženir vrnil v domovino ter želel svoje sposobnosti posvetiti koroškemu kmetijstvu pri takratni kmetijski zbornici. Ker pa je Polzer narodno zaveden in tega nikjer ni skrival, tudi njega, kakor toliko drugih, niso sprejeli v javno službo v deželi. Domačega kraja pa tudi ni hotel zapustiti, ker je želel koristiti svoji ožji in daljni okolici.

ga nacistični nasilniki v času množičnega iztrebljanja koroških Slovencev tudi izselili ter je moral z drugimi sotrpini izseljenici pretrpeti grenke čase pregnanstva. Sovražniki slovenskega ljudstva so računali, da so izseljence pregnali za vedno z rodne grude. Toda tudi pokojni Anton Gril je, kakor vsi drugi, trdno veroval v zmago pravice nad nasiljem, kar se je, kakor drugače ni moglo biti, tudi zgodilo. Gril se je vrnil v svoj domači kraj in se spet oprijel svojega dela.

Pokojnega Grila so iz bolnišnice prepe-ljali na dom, v ponedeljek pa pokopali na pokopališču v Št. Lipšu. Pogrebni svečanosti se je udeležilo izredno številno žalnih gostov iz bližnjih in daljnih krajev. Med žalnimi gosti je bilo mnogo izseljencev, da so svojemu sotrpinu izkazali zadnjo čast. Med številnimi venci, ki so jih pokojnemu poklonili, je bil tudi venec Zveze slovenskih izseljencev. Ob odprtem grobu je pokojnikov značaj orisal domači gospod župnik, v slovo pa sta mu spregovorila tudi zastopnik okrajne kmetijske zbornice v Velikovcu in svetnik deželne kmetijske zbornice Janežič, domači pevci pa so zapeli žalostinke. Žalujemo sorodnikom izrekamo naše iskreno sožalje!

Nov „Otroški dom“ v Celovcu

V Otočah (Waidmannsdorf) so pozidali zgradbo »Otroški dom«. V petek predzadnjega tedna so Dom slovesno izročili svojemu namenu. Častne goste, med drugimi deželnega svetnika Scheiberja, mestnega župana Grafa, podžupana Pogatschniga, zastopnike raznih drugih uradov in oblasti, podjetij in trgovine je pozdravil gradbeni referent mestni svetnik Ausserwinkler, ki je v svojem nagovoru poudaril, da je Otroški dom velikega pomena za tamošnji predel mesta in zelo važna ustanova za mladino v Otočah. Okoliške matere bodo v Domu v bodoče lahko prejemale koristne nasvete, otroci pa v njem spoznavali življenje v skupnosti ter bodo imeli prostor za vzgojo in zavetje.

V Domu so na razpolago prostori za skupno 170 otrok. Urejen je otroški vrt z vsemi potrebnimi stranskimi prostori, otroško zavetišče, delavnica in prostor za rokodelčenje ter posvetovalnica za matere, prostor za oskrbnico in zdravniš-kar. Poleg tega so ustrezajoče opremljeni kuhinja, sanitarne naprave ter prostori za osebje.

Župan Graf je med drugim dejal, da pomeni otvoritev tega Doma veliko veselje in pridobitev. Naglasil je, da je posebno v današnjem času, ko sta v mnogih primerih poklicno zaposlena oče in mati, zelo važno, da je za otroke preskrbljen prostor, kjer so obvarovani pred nevarnostmi ceste in kjer se lahko igrajo ter najdejo pod nadzorstvom šolanih vzgojiteljic nadomestilo za dom.

Podžupan Scheucher je Dom označil kot nadaljnji gradbeni kamen k izgradnji socialnih naprav. Otroškim vrtcem pripada v času, ko se morajo številne matere posvečati poklicnemu delu, poseben pomen, ker bi drugače sploh ne mogle izvajati kakršnega koli poklica.

Deželni svetnik Scheiber je kot zastopnik deželnega glavarja sporočil njegove pozdrave in čestital mestu k lepemu uspehu.

Z gradnjo Otroškega doma so pričeli junija 1955 ter so gradbena dela izvedle samo domače tvrdke. Gradbeni stroški modernega objekta znašajo okoli 2,6 milijona šilingov.

Obisk drevesnice v Št. Vidu

Sklenil je, da si uredi drevesnico za gojenje kvalitetnih sadnih vrst, prilagojenih klimatičnim in prirodnim razmeram naših krajev. S tem je hotel po možnosti izpolniti vrzel, ki je bila takrat pri mnogih kmetih v naših krajih še bolj občutna, kakor danes, ko so po večini gojili manjvredne sadne vrste, s katerimi si niso mogli osvajati trga. Na tem področju je ing. Marko Polzer storil veliko koristnega. Ne smemo pozabiti, da je sam osebno obiskoval številne kmete ter jim razlagal in jih učil pojme o pravilnem in donosnem sadjarjenju, poleg tega je vodil po naših vaseh nešteto sadjarskih tečajev in zadnja leta predaval na kmetijski šoli v Podravljah.

Vsak začetek je težak in z velikimi težkočami se je moral boriti tudi ing. Polzer. V začetku se je moral mučiti s krediti in si dolgo ni mogel opomoči preden so šla prva drevesca v denar ter se uveljavila po naših krajih. Ostra zima leta 1928/29 je započelo delo takorekoč uničila, ko so vsa drevesca pozebla.

Leto pozneje je Polzer znova pričel z drevesnico, bogatejši z bridkimi izkušnjami iz prejšnje zime. Sklenil je gojiti drevesca, ki so odpornejša proti mrazu in pozebi ter ob cvetenju proti vigredni slani. Njegovo stališče je bilo, da je vzgajal drevesca brez vsakega siljenja, na skopi zemlji in z zmernim gnojenjem, prilagojenim našim krajem. Deblo sicer ni tako kipelno kvišku, drevesce raste počasneje, pa je zato mnogo odpornejše proti vremenskim nevarnostim. K odpornosti mladega drevesca doprinaša tudi dvojno cepljenje, najprej v deblo, pozneje pa v kro-njo z vrsto, kakršno si želi. Njegovo načelo je, da oddaja le močna in odporna drevesca. Naročniki zagotavljajo, da se takšna drevesca raje primejo, jih živina ne polomi ter so tudi drugim nevarnostim mnogo manj izpostavljena. Takšno drevesce, odporno in utrjeno, tudi mnogo prej rodi, kakor slabotno in pomehkuženo. Zadnji čas je ing. Polzer pričel s cep-

ljenjem po načinu križanja svetovnoznanega učenjaka Mičurina, ki mu je uspela vzgoja sadnih vrst za mrzle kraje Rusije, način, ki se je obnesel tudi že v Sloveniji, kakor na primer na Pohorju 1500 metrov visoko.

Odjemalci Polzerjevih drevesc, nekateri od teh so že od vsega početka, so zelo zadovoljni, kakor pričajo številne pohvalne izjave. Marsikje se na jesen že mla-do in staro veseli žlahtnega sadu, ki ga rodijo drevesa iz drevesnice v Št. Vidu.

Drevesnica pri Polzerju je vzorno urejena, kakor šolarji po razredih so razporejene nežne sadike, do večjih in takšnih drevesc, ki so že godna za prodajo. Z ing. Polzerjem pa je užitek kramljati, ker je na področju sadjarstva vsestransko podkovan. Opis je le črtica bežnega obiska v drevesnici in o delu strokovnjaka. Strokovno poročilo o načinu gojenja sadnih drevesc, o različnih našim krajem ustre-zajočih sortah ter prednostih gojenja odpornega sadnega drevja, prilagojenega našim podnebnim in talnim pogojem, pa prinesemo razpravo izpod peresa izvedenca samega.

Mežiški rudarji in topilci žalujejo za svojim cenjenim direktorjem

V Frankfurtu ob Mainu je na službenem potovanju umrl ing. Rudi Lučovnik, direktor rudnikov svinca in topilnice v Mežici. Pokojni ima velike zasluge za razvoj mežiških rudnikov v zadnjih letih. Zaradi uspehov, ki si jih je pridobil s svojim strokovnim znanjem, si je osvojil velik ugled ne samo v Jugoslaviji, temveč tudi daleč preko njenih meja. Pokojnikovo truplo so prepeljali v Mežico ter so se od njega v trumah poslavljali rudarji, topilci, kmetje in mladina, v četrtek popoldne pa so spoštovanega in cenjenega direktorja ob ogromni udeležbi žalnih gostov ter mnogih odličnih predstavnikov gospodarskega in političnega življenja položili k trajnemu počitku.

Iz dejavnosti v občini Blato

Že leta sem hrani občina vsoto 40.000 šilingov za prezidavo blaške občinske hiše v Pliberku. Poslopje je sicer veliko, vendar je v njem le malo praktičnega prostora. Občinski tajnik g. Milavec je moral doslej stanovati v majhnih, senčnih dvorišnih prostorih, občinska pisarna pa je bila nameščena v ozki sobici poleg vhoda. Najlepše prostore sta namreč imela zasedene »Kärntner Sparkasse« in zdravnik dr. Lasnig. Letos februarja se je omenjena hranilnica končno preselila v drugo hišo na glavnem trgu, zdravnik dr. Lasnig pa je pripravljen, da se preseli v manjše prostore, katere pa je treba še primerno urediti. Tako bi bivša ordinacija in del bivše sejne dvorane postalo novo tajnikovo stanovanje, občinska pisarna pa se je po renovaciji že preselila v bivše prostore »Kärntner Sparkasse«. Ker je bil prostor velik, ga je občina predelila in sta zdaj tukaj sejna dvorana in občinska pisarna. Obnovitev je čedno izpadla in dvojezičen napis kaže pot v »Gemeindeamt Moos — Občinski urad Blato«. Renovacija ostalega poslopja je občinski odbor na seji dne 26. 8. 1957 oddal gradbeniku Albertu Glawarju in mizarskemu podjetju Wuntschek ker sta stavila najugodnejše ponudbe. Pri prvem delajo predvsem delavci iz naše občine, drugi pa ima svoj sedež pri nas. Pleskarska dela bo izvršilo podjetje Hutter iz Pliberka.

Kakor smo že poročali, je občinski odbor dovolil gradbeni les iz občinskega gozda za gradnjo doma strojne postaje. Deželna vlada je prispevala 6.000 šilingov, kmet Lipej pa je posodil strešno opeko. Tako imajo sedaj stroji svoj prostor in svojo streho. Deželna strojna pomoč (Landmaschinenhilfe) nam je obljubila še več strojev, kakor mlatilnico, snopoveznik in drugo, če bomo imeli prostore. Ti so sedaj gotovi in upamo, da bo prihodnje leto tudi malim kmetom mogoče, da se bodo izdatneje okoristili s pridobitvami teh-nike.

Do 6. septembra je bila nova šola pri Božjem grobu dograjena do strehe. Ker so bili tudi tesarji že naredili ostreže, so delavci skupno z občinskim odborom

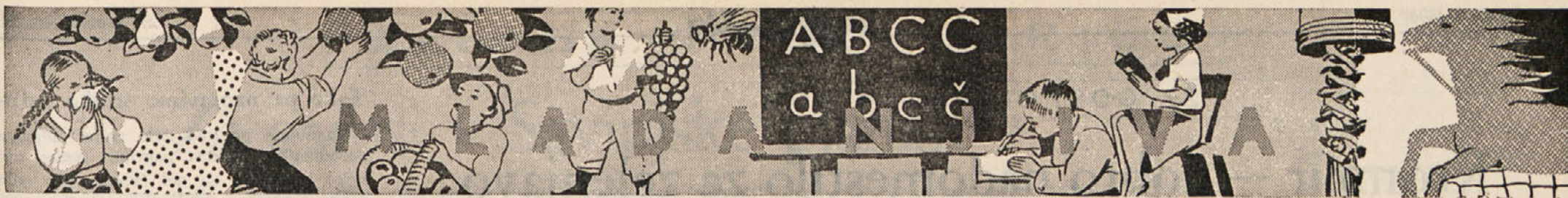
in povabljenimi gosti mogli prirediti v petek zvečer pri gostilničarju Uranšku primerno proslavo tega dogodka. Župan Kumer p. d. Črčej je imel čast pozdraviti okr. glavarja dr. Wagnerja, okr. šolskega nadzornika Maklina, dež. poslanca Wita, stavbenika inž. Moserja in druge odlične goste. Zahvalil se je vsem navzočim za moralno in materialno pomoč pri gradnji, posebno pa še delavcem za njih pridno delo. Okr. glavar in dež. poslanec Wit sta naglasila nujnost gradnje šole in poudarila, da hoče dežela s tem dokazati, da ji je pri srcu tudi spodnji del dežele, kjer je treba uresničiti »Notstandsprogramm«, za katerega izvedbo se gospod dež. poslanec Wit vedno poteguje. Zagotovila sta nam še nadaljnjo podporo pri dosegu sredstev, da bomo mogli prihodnje leto gradbo nadaljevati.

Šolski upravitelj g. Vauti se je v imenu učiteljskega zbora in šolske mladine pravtako zahvalil vsem navzočim za njihovo podporo in jih prosil nadaljnje pomoči. Prosil je navzoče častne goste, da gospodom v deželni vladi, ki pri tej slovesnosti niso mogli in utegnili biti navzoči, sporočijo zahvalo združeno s prošnjo za nadaljnjo podporo.

Na Komeljskem vrhu pa se bliža nova šola dogotovitvi. V mesecu oktobru bo izročena svojemu namenu. Ob tej priliki bo na Komlju nekakšno žegnanje in ker se da sedaj tudi z avtom gor pripeljati, pričakujemo za ta dan večjo udeležbo. Zlasti še, ker je možno ta kraj doseči tudi z avtom. Podrobnosti bodo še naznane.

KOLENDAR

Petek, 27. september: Koz. in D.
Sobota, 28. september: Venčeslav
Nedelja, 29. september: Mihael
Ponedeljek, 30. september: Hieronim
Torek, 1. oktober: Remigij
Sreda, 2. oktober: Angeli v.
Četrtek, 3. oktober: Terezija D. J.

MILENA KOMPARE:

Da ne bil bi več bedak,
šel v šolo rad bi rak.
A zaman so vse poti,
v šoli več prostora ni.

Pravljica o somraku in veliki sovi

bihu mu je bilo toplo. Nenadoma je volk zagledal čredo ovac, ki se je pasla na travniku. Pastirček je spal. Volk se je počasi splazil, da bi zagrabil ovco, tedaj pa je Palček zaklical: »Pastirček, pastirček, zbudi se, volk ti bo požrl ovce!« Pastir se je zbudil in naščuval pse na volka, ki je komaj odnesel svoj tatinski gobec.

Zbal se je, da ga ne bi ujela noč, ko še ni obšel vseh poljan. Zato je pustil zajca in pohitel.

TOM *in krava*

sesedel na kamnitno klop. Glava mu je
klonila na prsi, pred dušo se je razgrnila
silna zmeda in v hipu ni vedel ničesar.
Ponavljal je samo v krčevitih vzdihih:

Nekoč sta živela starček in starka. Starček je delal v gozdu, ona pa je gospodinjila. Ko je nekega dne pripravljala kosilo in rezala zelje, si je po nesreči odrezala palec, ki ga je vrgla za peč. Nenadoma je zaslišala glasek: »Mamica, pridi pome!«

Grk bi bil postal skoraj malodušen. Da si je bil njegov duh živahen kakor mladenič, je vendar staro telo občutilo brežme, ki si ga je naložil. Skoraj mu je bilo žal, da je prevzel to nevarno igro, v kateri morda celo izgubi — zaigra vse. Ne bal smrti, bal se je sramote in zavesti da utegne končati sijajno življenje, polno ugleda in bogastva, sramotno, nečastno, uničen od kremplov te peklenske hiše.

ZA GOSPODINJO IN DOM

Krompir — dobro nadomestilo za zelenjavo

Pravi gotovo igra krompir pri naši prehrani zelo pomembno vlogo in si skoraj ne moremo zamisliti, kako bi izhajali brez njega. Posebno pomemben je za tiste, ki si morajo vso prehrano iz dneva v dan kupovati. Krompir je poleg tega, da je zelo pomemben, tudi razmeroma poceni in si ga lahko kupi vsakdo. Njegova hranilna vrednost pa doslej še ni popolnoma raziskana. Šele pred kratkim je opozoril dunajski biokemik Marchetan gospodinje, naj uporabljajo svež krompir kar namesto zelenjave, ki je letos povsod zelo draga in si je ne more vsaka gospodinja v dovoljni meri kupiti. Marchetan je pri svojih raziskavah ugotovil, da vsebuje 1 kg krompirja do 38 miligramov vitamina C, ki ga je na primer v solati le

8 do 18, v kumarah pa 3 do 9 miligramov na kilogram. Krompir vsebuje torej znatno več vitamina C, ki se pri kuhanju ne izgubi.

Razen vitaminov vsebuje krompir tudi precej rudninskih soli, in sicer kalij in kalcij. Če vemo, da ima kilogram krompirja le 900 kalorij, je jasno, da ga lahko je vsakdo, kdor želi shujšati ali kdor se ne mara zrediti. Redi se le tisti, ki je zraven krompirja še svinjsko pečenko. V ZDA so napravili zanimiv poizkus s sto

kaznjenci, ki so se za to prostovoljno javili, da bodo leto dni jedli samo krompir. Rezultati so pokazali, da so ljudje popolnoma zdravi, sposobni za delo in da nimajo motenj v prebavilih.

Največ vitamina C se ohrani v krompirju pri kuhanju z olupki, največ vitamina C pa se uniči, če krompir zmečkamo. Pol litra mleka ali jogurta, krompirja po želji in kos črnega kruha je najbolj zdrava prehrana za poletni čas, tako namreč ugotavlja dunajski biokemik.

Da bomo obleko čim dalj časa ohranili

Vsak del obleke naj visi na svojem obešalniku, ki ustreza njegovi obliki. Moške suknjiče in površnike obesimo na obešalnike s širokimi loki, občutljive obleke pa na prevlečene obešalnike. Krila in halje obešamo na kaveljčke, ki so na spodnjem delu obešalnika. Moške hlače nategnemo v natezalnik, nikoli pa jih ne obešamo za pas. Pletenih jopic in puloverjev ne obešamo, ker bi se v tem primeru raztegnili. Lepo jih zložimo in položimo v predal. Kadar obešamo obleke, skrbimo,

da so gumbi vsaj deloma zapeti. Zelo občutljivo in redko rabljeno obleko pokrijemo z ovojem iz celofana. Mokrih oblek ali kožuhov ne spravljamo v omaro, marveč jih prej dobro posušimo. Obesimo jih na obešalnik ustrezne oblike in poskrbimo, da se mokre ne stisnejo ali celo zmečkajo. Gumijaste plašče obesimo v hladni prostor, nikdar v bližino peči, sicer hitro razpokajo. Z mokrih dežnikov naj voda najprej odteče, šele potem jih razpnemo. Dežnike iz prave svile razpne-

Tako pa napravimo srbsko solato

Vzamemo po dva dela zelja, zelenega paradižnika, zelene paprike (vmes tudi kako rdečo) in en del čebule. Vso zelenjavo zrežemo, posolimo in pustimo vsako v svoji posodi čez noč na hladnem. Soli vzamemo en do poldrug odstotek. Čez noč se zelenjava razsoli in upade. Preden jo zložimo v kozarec ali lesen čebriček, zelenjavo dobro ožmemo in nato dobro zmešamo. Vmes vlagamo še lovorove liste in poprovo zrnje. Posodo postavimo za nekaj dni v topel prostor, zelenjavo prekrijemo s prtičem in obtežimo ter pustimo, da se skisa. Ko se solata skisa, jo postavimo v hladno klet. Oskrbujemo jo kakor kislo zelje.

Čiščenje oblek

Moške obleke po vsaki uporabi pregledamo in skratčimo z mehko krtačo. Ko obleko čistimo, moramo paziti tudi na to, da očistimo tudi šive, žepe in zavihe. Po čiščenju obesimo suknjič pazljivo na obešalnik, hlače pa nategnemo. Navadni madeži se dajo zelo dobro odstraniti s salmijakovo ali krompirjevo vodo, pa tudi z zvarkom enega litra vode in 30 gramov posušenih bršljanovih listov, ki jih kuhamo 10 minut.

Likanje moških suknjičev rajši prepustimo krojaču, če pa se že odločimo sami, delajmo to zelo previdno. Predvsem naj ne bo likalnik prevroč. Del blaga, ki se lika, podložimo tako, da se ne delajo gube, potem ga pokrijemo z vlažno, toda ne mokro krpo in pustimo, da drsi likalnik počasi, brez pritiska sem in tja, dokler se para ne izkadi. Ko to opravimo, odstranimo krpo (ki se pod likalnikom ne sme nikoli popolnoma osušiti) in blago, katerega vlakna so od likanja postala trda, s hrbtno stranjo krtače narahlo iztepemo, da se zopet omehča. Nazadnje ga narahlo okrtamo, obesimo suknjič na obešalnik in ga pustimo viseti na zraku, toda ne na soncu, vsaj eno uro, preden ga spet oblečemo.

Pri moških hlačah z izbočenimi koleno pazimo, da tega mesta z likanjem še bolj ne izbočimo. Hlačnico položimo na široko desko ali mizo pravilno po šivih. Na raztegnjenem mestu nategnemo blago z obema rokama levo in desno, položimo nanj vlažno krpo in likamo počasi, brez pritiska, dokler se v pari, ki se tvori, raztegnjeno blago zopet ne skrči. Gub na kolenuh ne likamo prepogosto. Šivi ostanejo dlje časa ravni, če potegnemo obe hlačnici, preden se usedemo, nekoliko navzgor, in če hlače vsak večer skrbno nategnemo.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

O kopelih

Naše zdravje je v največji meri odvisno tudi od pravilnega krvnega obtoka. Krvni obtok lahko zelo poživimo z različnimi kopelmi, toda ne z navadnim dnevnim umivanjem zaradi snage, marveč z raznovrstnimi kopelmi z najrazličnejšim učinkom.

Suha kopel. Naziv je morda nekoliko smešen, gre pa za preprosto otiranje telesa z grobo rokavico za umivanje iz frotira ali pa s hrapavo platneno umivalno vrečico. Otiranje telesa pred spanjem odlično nadomešča razna uspavalna sredstva. Ko je telo zaradi drgnjenja že zelo razgreto, osvežimo umivalno vrečico ali rokavico s kolonjsko vodo, kar vpliva izredno osvežujoče in pomirjačo. Ko telo drgnemo z vrečico ali rokavico, jo nekoliko ovlažimo.

Zračna kopel. Pljuča niso edini posrednik za dihanje. Skozi majhne pore diha vsa naša koža. Pod zračnimi kopelmi razumemo jutranjo telovadbo pred odprtim oknom, gibanje po zraku v lahnem

oblačilu, spanje pri odprtih oknih in vsakršno gibanje na prostem.

Izmenične kopeli. Po kopanju s toplo vodo pustimo, da odteče polovica vode iz kopalne kadi, potem pa popolnoma odpremo pipe s hladno vodo in izmenoma točemo z rokami po hladni in topli vodi. Voda je v kadi v dveh minutah hladna, naše telo pa razgreto. Zavijemo se v kopalni plašč ali pa odrgnemo s frotirko in ležemo za nekaj minut v posteljo.

Sedeče kopeli. Te kopeli so poznale že naše babice in vplivajo na izločanje, skratka na spodnje organe našega telesa. Utrujenosti, zaprtju in vsemu, kar iz tega izvira (glavobol, omotičnost, živčna utrujenost), se zoperstavimo z mlačno, skoraj hladno sedečo kopeljo. Tudi ta postopno odlično nadomešča najrazličnejša zdravila, ki telesu večkrat škodujejo.

Zeliščne kopeli. Utrujeni, predvsem pa stari ljudje naj si pripravijo zeliščno kopel. Stvar je zelo preprosta: 500 g mete, lahko tudi lipovega cvetja ali ka-

kega drugega dišečega zelišča je treba namakati v 5 l vrele vode, ki jo dodamo potem vodi za kopanje.

Oljate kopeli. Žene s suho kožo si po navadi z oljem mažejo le obraz in roke, na ostalo kožo, ki je prav tako suha, pa pozabijo. Ko se kopajo, naj vodi dodajo jedilno žlico finega olivnega olja. Koža namreč pri umivanju z milom izgubi prirodno maščobo. Lahko pa se tudi z oljem masiramo po kopeli in tako koži primerno dovedemo masti.

Kopel z otrobi. To je klasična kopel koket. V majhno vrečico iz tanke tkanine zavežemo dve žlici otrobov in jo potopimo za 30 minut v vrelo vodo. Vodo, kjer smo namakale otrobe, zlijemo v kopalno kad. Vrečico z otrobi pa uporabimo namesto umivalne rokavice ali vrečice. Prednost otrobov je, da belijo in mehčajo našo polt.

Teh nekaj nasvetov, kako naj se kopamo, bo prav gotovo marsikomu koristilo, saj je mnogo ljudi, ki trpijo zaradi nepečnosti in drugih nevšečnosti. Vzroki večine naših težkoč pa so prav v nepravilnem krvnem obtoku ali v motnjah obtoka. Da pa bomo s pridom izboljšali te nedostatke v organizmu, se le poslužimo kopeli, trud ne bo zaman, ker si bomo na ta način izboljšali naše splošno počutje in zdravje.

denčku. Cirila ji je spletala šopek iz narganih rož.

»Jasna dvorjanica, nežna si, kakor mlada lilija; ali tvoj duh je ustvarjen za bridkost. Ne straši se!«

»Govori, dobronik! Trpljenje stiska mojo dušo. Pripravljena sem.«

»Stotnik je prinesel vest, da je Iztok ubežal.«

»Hvala Kristu, da je ote!«

»Dete, tvoja ljubezen je edina na svetu! Ubežal je brez tebe, nehvaležnež! Zapustil te je, pozabil! O, ti angel nesebični!«

»Uničena je moja sreča, toda on je rešen. Slutila sem zlo. Toda angeli so ga čuvali in ga ote! Kristus ga spremlja na begu.«

Epafrodit je stal pred Ireno kakor okamenel. Te ljubezni ni razumel. Videl je, kako je Irena prebledela, kako so se ji burno dvigale prsi, slišal je utripe srca. Toda žal besede niso izpregovorile njene ustnice o njem, kateremu je žrtvovala vso srečo.

»In če pride sedaj Azbad, da poišče tebe, jasni angel!«

»Ne dobi me, ker grem. Obupala sem, ker ni bilo Iztoka doslej, in mrla sem v strahu, da mi poveš: Ubit je, umorjen. Sedaj sem vesela, da je ote!«

Irena se je dvignila. Trepetala je ko

topolov list v vetru. Morala se je nasloniti na zvesto Cirilo.

»Pojdiva, Cirila, moja edina, proč od grobov, ki krijejo mojo srečo. Otel se je on, zapustil me je, ker je moral, pozabil me ne bo nikoli. Moja vera vanj je brezmejna. Pojdiva, Bog bo z nama!«

Prestavila je tresoč se noge, kolena so ji klecala.

»Ne moreš, ne smeš, hčerka moja! Boolest je prevelika, prešibko tvoje telo. Kam pojdeš?«

»Na pot, domov v Topir, k stricu. Preprosiva se s Cirilo do doma, siroti, in Bog, ki je poslal angela spremljat Tobija, pospremi naju, zapuščeni in nesrečni. Moje upanje je neomajno!«

»Ne smeš, ne moreš. Voz ti dam, najboljši voz in varno spremstvo.«

»Prevelika je tvoja dobrot!«

»Zate, angel, premajhna! Pojdita peš do odrinskih vrat! Zunaj vaju dohiti voz. Najboljšega voznika pošljem in spremstvo. V Solunu imam kupčijskih poslov. Potovali bosta do Topira varno in udobno.«

»Daj, gospod, daj, povrni ti Bog! Obnemogla bi gospodarica in umrla po poti.«

Cirila je pokleknila pred Epafroditom in ga prosila.

Irena je šla tresoč se po vsem telesu,

med veselo razcvetimi rožami, sama roža brez življenja.

Epafrodit je gledal za njo, grenkost mu je silila v oči, roke je razprl in šepetal: »Blagoslovljena, sveta!«

Irena se je odpravila, oblečena kakor popotna sužnja, s Cirilo takoj v mesto proti odrinskim vratom.

Tako je naročil Epafrodit.

Vojaka se nista zmenila za sužnji, ki sta šli skozi vrata.

Uro po njunem odhodu je skozi ista vrata odpeljal voz, ki je bil na videz obložen s platnom in bisom za trgovca v Solunu. Stražnika sta pregledala voz; ker ni bil sumljiv, je svobodno oddrdral proti Osrednji cesti. Za njim je odšlo šest jezdec — v varstvo.

Popoldne je minevalo. Nikogar ni bilo z dvora, ne Azbada ne kvestorja. Epafrodit je slonel v majhni sobici na otoman in ves zamišljen preudarjal kruto usodo. Po dolgem premisleku je začel odpuščati Iztoku. »Morda je bil celo napaden, z mečem si je naredil pot! Sloveni, ki so baje ubežali, so mu pomagali, da se je ote! Irena veruje vanj, veruje v njegovo zvestobo, sirota! Kako kleta je usoda, da raztrga dvojce src, ki se tako ljubita. Prekletstvo božje tistim, ki so to povzročili!«

Mrak je že legel, še nikogar z dvora. Epafrodit se je umiril. »Rešena je svila, rešen Iztok, rešena Irena, moj dolg po-

ravnat.« Domislil se je Radovana in poslal ponj.

Godec še ni ničesar vedel. Ves dan je poležaval in se odpočival ter se pridno razgovarjal z vrčem; natezal in ubiral je strune na plunki; ko je zvedel, kaj se je zgodilo, se mu je lice vzradovalo.

»Vendar nekaj godčeve krvi v njem,« je veselo pomislil. »Godec se zagleda, zaljubi, zapoje — pa pozabi in gre svojo pot.«

Grk mu je ugovarjal, da ne razume tako krutega srca. On da je drugačne krvi. Njegov narod se je vojskoval deset let zaradi ene same — lepe Helene.

Med pogovorom huščne zavita postavila v gostinsko sobo, kjer sta pila Radovan in Epafrodit grško vino.

»Spiridion!« Trgovec ga je pozval. Evnuh je prestrašeno gledal godca in si ni upal spregovoriti.

»Ne boj se ga, govori svobodno!«

»Gospod! Iztok, magister peditum, tvoj varovanec, je v ječi pod carsko palačo, od koder ne pride nihče na beli dan.«

Radovanu je zdrknila čaša iz roke in se razbila na mozaiku. Zakričal je in se sesedel, Epafrodit pa se je stresel v mrzli groznici, stisnil krčevito ustnice in bruhal kletev na despojno:

»Zmagala si, kača, prekleta...«

(Nadaljevanje sledi)

Za gamsi v Savinjske planine

Že pred leti sem prišel v Logarsko dolino na obisk k Plesnikovim. Stari oče Franc me je poznal kot vnetega ljubitelja gamsov in mi je ponudil daljnogled. Kar izpred hiše mi je pokazal starega gamsa, ki se je pasel kakih 1000 metrov visoko v Plesnikovih skalah. V trenutku mi je srce zdrknilo iz prsi in ušlo v visoke gore. Stari Plesnik je to kaj hitro opazil. Opremil me je po lovsko od nog do glave ter me oborožil za gamsov lov in mi nabasal nahrbtnik. Tako sem jo brez obotavljanja odrinil proti Okrešlju (1378 metrov). Kako tudi ne, saj brez srca človek ne more živeti. Že čez dva dni sem se takrat vrnil z gamsom na hrbtu in srce mi je kakor navadno spet mirno tiktakalo v prsih.

Tudi letos avgusta se mi je pripetilo isto. Lep petkov večer je bil ko sem se z ženo, sinčkom in očetom nastanil v Planinskem domu v Logarski dolini. Moj prvi obisk je veljal seveda mojemu izkušnemu učitelju lova na gamse, staremu Plesniku. Povedal mi je, da je stari gošar še vedno živ in zdrav v istem revirju, a da je tako spreten, da mu neizkušen lovec ne more do živoga. Čim mi ga je stari Plesnik spet pokazal, sem ga hodil past vsako jutro, ko so moji še sladko uživali zlato jutranjo uro v postelji.

Že naslednjega dne je bila v Solčavi »konferenca« članov lovske družine in to na istem mestu, kjer smo 15. decembra 1942 prvič zapeli »Nabrusimo kose...« ter »Kmečki fantje in dekleta...«, ko smo kot partizani zasedli Solčavo. Na lovski posvet smo se zbrali sami stari znanci iz partizanskih časov. Sklenili smo, da gremo v torek nad gamse v Matkov kot.

Da bi bil bolj pripravljen za ta napor, ni podvig, sem se odpravil v nedeljo z družino na Okrešelj. Pot je bila izredno ugodna. Tudi vreme nam ni nagajalo. Sinčko in oče pa sta bila junaka dneva. Prvi star šele šest let, drugi pa sedemdeset.

Oče je bil na Okrešlju in nad slapom Savinje že pred dvainšestdesetimi leti, ko je kot osemleten fantek trgal tod planike na tako nevarnem mestu, da mu je star izkušen gorski pastir prerokoval, da se bo gotovo ubil. Vendar oče še živi in nam je med pohodom na Okrešelj pripovedoval tudi to, kako je pred petinštiridesetimi leti hodil iz Lobnika na Koroškem vasovat prav v Okrešelj, kjer je bila mati takrat v Frišaufovem domu v službi kot oskrbnikova pomočnica.

Ko smo prispeli do srede strme cikcakaste steze med slapom in Okrešljem, nas sreča kolona turistov, ki so prišli čez Kamniško sedlo in šli proti Solčavi. Eden izmed fantov je imel s sabo harmoniko. Oče si jo je izprosil in, sedeč na skali nad slapom, zagodel koračnico »Mladi vojaki«, da je odmevalo od strmih sten Mrzle gore, ko sva zapela: »Ko bomo pa kedaj dorasli, železo bo, kar zdaj je les, ko bodo drugi krave pasli, vojaki bomo mi zares.«

V Okrešlju smo našli družbo mladih znancev, štiri drzne solčavske fante, ki so prišli čez Matkov kot, čez Mrzlo gor in Hudi prask v Okrešelj ter z litrom vina zalili izmučene ude. Za spomin na srečanje so nam podarili planike iz Hudega praska.

V ponedeljek zopet pot pod noge. Cilj: Matkova hiša (1200 m), katere gospodar je moj stari tovariš, ki smo ga v partizanih klicali Grega in sva takrat skupaj doživljala marsikaj težkega pa tudi lepega. Zvečer smo se pri Matku kaj hitro spravili k počitku, saj nas je naslednji dan čakala težka naloga.

V ranih jutranjih urah smo bili že vsi pripravljeni za pot: Drago, Damjan, Jože, Grega... Se zadnjo kapljico domačega žganja sem zlił očetu v lovsko čutarico ter jo spravil k proviantu v nahrbtnik.

Domislice

Če hoče človek pridobiti vsaj očetov ugled, mora biti spretnejši od njega.

(Diderot)

Čas je neskončno dolg in vsak dan je posoda, v katero se da naliti, zelo velika, če jo hoče človek zares napolniti.

(Goethe)

nato pa smo jo ubrali po strmi poti ožji domovini gamsov. Začelo je deževati. Ker pa je bilo še pred sedmo uro, smo se tolažili, da bo čez dan še lepo vreme. Vendar smo se zmotili. Ko smo prišli ob sedmih zvečer domov, smo morali izlivati vodo iz čevljev. Čeprav nismo prinesli gamsa, smo bili zadovoljni, saj smo jih videli petnajst. Pa tudi to je lepo doživetje, ko človek prostovoljno trpiš in ves premočen plezaš po strmih in nevarnih pečinah ter iščeš srce, ko ti iz doline preskoči v krasote planin in ga ne moreš ujeti.

Po tej neuspeli lovski akciji na gamse sem postal še bolj nemiren. Vstajal sem zgodaj zjutraj, ko je v planinskem domu še vse spalo. Z daljnogledom sem opazoval gamse. Trije so se pasli skupaj. Stari gošar vedno v takih strmih čreh, da ga je bilo nemogoče zalesti. Mladi Plesnik mi je pravil, da se je lovska družina odločila, da gamsov v tem delu revirja ne bo streljala, da jih bo lahko opazoval vsak izletnik, ki bo prišel na oddih v Logarsko dolino.

Moje težave glede »pobeglega srca« me je rešil šele moj stari tovariš Lado, ki je prišel iz Ljubljane z družino za tri dni na oddih v planinski dom. Z njim in tovarišem Stanetom sem se v soboto zjutraj odpravil na Klemenčovo jamo. Že od koč »Zavetišče pod Ojstrico« (1206 m) smo opazili gamse. Okrog devete ure sva

Kurt Tucholsky:

Lev je pobegnil

Šestega julija tega leta je lev Franci Kralj Puščave iz velikega zverinjaka berlinskega živalskega vrta sklenil odpovedati nadaljnje sodelovanje. Pobegnil je.

To je storil tako, da je ob čiščenju svoje kletke, ko ga je višji strežnik Pfeleiderer napodil v sosednjo kletko, spretno preprečil, da bi zaprl vmesna vrata, in sicer s tem, da je vtaknil vmes konček svojega repa. Nato je pričakal konec čiščenja ter se z rjoventjem številka tri pogljal na nič slutečega Pfeleidererja, ga podrl na tla in uspešno pobrisal skozi odprta vrata kletke.

Lev je ušel!

Ta krik se je naglo kot prerijski požar širil po sprehajalnih stezicah našega priljubega živalskega vrta. Razburjenje obiskovalcev je bilo nepopisno. Mnogi so v naglici popustili svoje pivo, ne da bi ga plačali — in še dolgo po tem dogodku si lahko videl pred restavracijami živalskega vrta dolge kače vrlih Berlinčanov, ki so hoteli poravnati dolžni zapitek. Otroški vozički so se prekucovali in iztresali svojo kriččo vsebino na poti, starejše dame, ki so sicer le s težavo krevsale, so nenadoma tekle, da je bilo veseleje — aleja je bila kot pometena in le preplašeni natakariji so sedeli visoko gor med drevesnimi vejami in njihovi črni fraki so viseli dol kot repi nenavadnih, čarobnih ptic.

Lev je ušel!

Hlastno so prestrašeni ljudje planili na cesto in tudi tam se je razlegalo njihovo oglušujoče kričanje: »Lev je ušel! Lev je ušel!«

Učinek je bil strahoten.

Kralj Puščave je bil še zaposlen s tem, da je zamušljeno in počasi zvečil klobasice, razobešene v gozdni točilnici, ko so se zunaj ljudje poglali — bejž kol'kr ti duša da — čez pločnike, pse, otroke, aktovke in debele gospe, ki niso prišle nikamor naprej. Manj imoviti sloji prebivalstva so hitro izrabili položaj — kupovali so à la baise dobrine bežečih, ki jih je naplavilo ob robnike in z njimi začeli na vogalih živahno trgovati. Nasprotno pa so gornji sloji tudi tokrat ohranili svoj preudarni mir, brž — ko so seveda sedeli v avtomobilih — so previdno in resno skrbeli za to, da se ni nihče obešal na vozilo. Izvoščki so v hipu postali osemnajstkrat dražji — prvič v zgodovini Berlina, ne da bi bili za to zaprosili za dovoljenje pri policijskem šefu. Vladal je peklenjski hrup. Sredi tega pa je stal togo in ponosno policijski stražmojster, egipčansko telovadil in uravnaval promet, gledal, ka-

jo s Stanetom ubrala proti Rjavci za Planinščico. Čakala naju je precej kočljiva stena, ki jo je treba preplezati, a je samo še ponekod poraščena z rušjem. Ko sva visela nad globokimi prepadi, sem nekoliko v skrbeh pomislil na moje pohabljenе roke. Mar je potrebno, da se izpostavljam smrtnim nevarnostim... Kaj si hočeš, sem si odgovoril, če pa človek ne more iz svoje kože.

Ob dvanajstih je padel gams, 1800 m visoko. Strelji so odmevali, kot bi se bližala strašna nevihta in bi udarjala strela. Zdravi gamsi so se razpodili na vse strani. Ojstrica, Krofička, Škarje so odgovarjale, kot bi rohnele: Kaj počenjaš, človek, z našimi živimi zakladi?

Stane mi je zataknil za klobuk v gamsovo kri namočeno vejico rušja. Ko sem prinesel gamsa do koč na Klemenčovo jamo, sva obstala kot zamaknjena. Z daljnogledi sva pila slike krasnih visokogorskih lepote. Legel sem v senco in položil glavo na mrtvega gamsa. Pred menoj se je v čisti gorski luči sončil Okrešelj, kjer so med vojno tudi koroški partizani večkrat našli kotichek miru, toda takrat samo za trenutek.

Zvečer sem ženi za desetletnico poroke položil pred noge gamsa rekoč: Vrnili sem se cel, našel sem zopet srce, ki mi je prvi dan, ko sem prišel v Logarsko dolino, ušlo v gore in sem ga moral ves tedn iskati...

ko se uravnava, ter bil zelo ponosen. Bilo je kot v kaki krščeni judovski šoli.

Lev Kralj Puščave je medtem končal s klobasicami. Zarjovel je po natakariji — nobeden ni prišel. Vtem ko je z repom nejevoljno udarjal svoj običajni krožni zamah, se je podal na prosto. Veličastna žival je dostojanstveno koračila proti izhodu, ki vodi na Kurfürstendamm.

*

V Berlinu je zagomazelo kot v mravljišču.

Vsi telefoni so hkrati rezko zazvonili — javile so se pa le napačne zveze. Edine, ki niso izgubljale glave, so bile službujoče telefonistke. Hladnokrvno so opravljale službo naprej kot po navadi in tako ni nihče dobil zveze. V uredništvih velikih časopisov so se prerivali novinarji. Kako naj pride stvar še v večerno izdajo? je jadirkoval urednik Ausgerechnet. »Kaj ta prekleti lev ni mogel uiti vsaj pol ure prej?« — »Tedad moramo pač natisniti posebno izdajo!« je rekel založnik Mülwoss. In: »Posebna izdaja!« se je razlegalo po hiši. Stavci so šklopotali z vrstomeri in težki rotacijski stroji so se nemudoma zavrteli...

Borza je sprejela vest o levovem pobegu še dokaj zbrano. (Ste že kdaj slišali o kaki novici, ki je borza ne bi bila zbrano sprejela?) Družba Montan stoji trdneje, ječmen je v rahlem porastu, pivovarne stoje medlo, Jakob Goldschmidt je še na vrhu; Herbert Guttmann je repartiran, kože stoje trdno.

V rajhovskem obrambnem ministrstvu je pravkar zasedala podkomisija preiskovalnega odbora za preverjanje svoje lastne nepogrešljivosti, ko je dospela strašna novica. Zajtrk, oprostite, seja je bila takoj prekinjena. Dva oficirja iz generalnega štaba sta brž brž s svojimi referenti izdelala vojni načrt za ukrotitev leva in sta v ta namen zahtevala:

dva armadna zbora
eno tiskovno agencijo
štiriindvajset izrednih mest za štabne oficirje izven formacije
topov: 1 komad
eno kopнено oklopno križarko.

Medtem je Lev Kralj Puščave korakal, zmerom veličasten, kot ga je bila učila njegova ljuba mati, po Kurfürstenstrasse proti Lützowplatzu. Na ulicah in trgih ni bilo žive duše. Tu je stal velik levji spomenik. Lev ga je čemerno ovohal.

Potem je šel in tekel v velikih skokih po Lützowstrasse čez Potsdamerstrasse in pridirjal pred ogromno veleblagovnico.

Lev Franci Kralj Puščave je bil sladokusec. Za zajtrk si je pozelel tako čedno,

J. W. GOETHE:

Priznanje

Kaj je težko prikriti? Ognja žari! Ker ga podnevi dim že ti izda, ponoči plamen, ta grozljiva stvar. Težko prikriti tudi je srca ljubezen: če je še tak tih njen stan, prav lahko plane iz oči na dan. Najteže pesem skriješ, ker vse dni nihče pod mernikom je ne pusti. Če jo je pesnik od srcá zapel, ga vsega je prešinil njen odmev; če je na list napisal jo lepó, želi, da celi svet jo ljubil bo. Prebere vsem vesel jo in na glas, naj bo za žalost, naj za kratek čas.

majhno, brhko prodajalko — tako nekaj mladega, čilega... Pri moji veri! Slina mu je v potočkih tekla iz gobca in mu v dolgih nitih visela na bradi... Legel je, predel in čakal.

Medtem so oblasti mrzlično delale. V vsej naglici, kolikor se je to pač v hitrici dalo, je bil ustanovljen oddelek za obrambo pred rajhovskimi levi, s posebnim resorjem za bavarske leve, in šlo je la še za to, ali naj ta oddelek zasede ves magistrat ali hotel Adlon.

Nemška ljudska stranka — Deutsche Volkspartei — je bila kot vedno na mestu. Že čez pol ure so bili na vseh stebrih in drevesih prilepljeni kričeče modri lepaki:

Meščani!

Lev je ušel!

Kdo je kriv?

Judje!

Volite Nemško ljudsko stranko!

Življenje v mestu je bilo docela iz tira. Nihče si več ni upal iz hiše. Iz vseh predelov mesta so javili leve — vsega skupaj dvainšestdeset. Osem velikih psov je bilo ustreljenih, šele po pasjih tablicah so spoznali malo pomoto. Pri Königovih je kuharica Babetta spustila na tla čajni servis z vsem prigrizkom, ker ji je bil mladi gospod od zadaj pritisnil poljub. Z vzklikom »Ježeš! Lev!« se je vrlo dekle zrušilo.

Berlinska gledališka direktorja Bindelbands sta obupano iskala leva. Hotela sta ga angažirati za vlogo v Shawovem »Androkeli in lev«. Vozila sta se od ulice do ulice — nikjer nobenega leva. Avtomobili požarne brambe so zvonili po okolič — nobenega leva. Lev jo je bil »pocviral«.

Lev je nikakor ni bil »pocviral«. Utrujen od čakanja je vstal, leno pohajkoval po ulicah, zagledal voziček s češnjami in ga prekučnil, ker ga je prestrašila visoka cena, potem pa je šel dalje in dalje.

Torej to je Berlin! Ta žalostni kup kamnitih zabojev in kot nitka ravnih ulic, ki so vse videti malce umazane — to je svetovna vas Berlin! Lev je stresel z glavo. To so mu bili vrabci v kletki kdo ve kaj pripovedovali — in ko se je zvečer pred krmiljenjem dvignil iz zverinjaka, en sam vzklik: »Svoboda!« — tedaj živali, ki vendar povečini svoje naravne domovine nikoli niso bile videle, nikakor niso mislile na Afriko ali Kordiljere ali Indijo — ta krik je pomenil: Berlin! — Da bi se enkrat samkrat vozili v Lunaparku po toboganu, je bila goreča želja krokodilov, da bi šli enkrat samkrat na dirke v Ruhleben, po tem so kopneli mrharji, da bi se mogle enkrat samkrat valjati po baru, o tem so sanjarile divje vinje. Večer za večerom. In to tu je Berlin? To tu?

Kralj Puščave je še enkrat stresel z glavo.

Sedaj so se mu približali. Z ene strani gasilci in oddelki gorske mornarice, Reichswehr z druge, kinooperaterji in ljudje, ki morajo biti na vseh premierah, novinarji, dame iz »prve boljše« družbe in Bindelbandovci...

In zgodila se je čudna stvar; lev Franci Kralj Puščave, vladar živali, veličanstvo favne in podobno, se je pustil mirno odpeljati — nazaj v svojo kletko, v veliki zverinjak živalskega vrta.

In ko so se za njim zaklopila vrata in ga je nadstrežnik Pfeleiderer očitajoče nanosiljal, in ko se je vse krdele razkropilo, tedaj je razočarani lev povsili rep, ki ga je bil do tedaj nosil graciozno pokoncu, se tiho po dolgem pretegnil in s toplim prepričanjem vzdihnil: »Nikoli več — !«

Tito v ameriški reviji o mednarodnih vprašanjih

Pod naslovom »Pogled na nekatere pereče mednarodne probleme« je te dni objavila znana ameriška revija »Foreign Affairs« obširen članek, ki ga je za ta časopis napisal predsednik Jugoslavije Tito.

Uvodoma ugotavlja jugoslovanski državnik, da na vsem svetu prevladuje ozračje, ki vzbuja zaskrbljenost in da se še nikoli ni govorilo toliko o vojni ali miru kot danes. Nerazumljivo je, da so še danes celo na odgovornih mestih ljudje, ki zagovarjajo stališče sile in se pripravljajo, da se mednarodna sporna vprašanja rešujejo z vojno, čeprav je znano, da sta se obe zadnji svetovni vojni končali drugače, kot so želeli tisti, ki so ju začeli.

O vzrokih za današnjo napetost pravi Tito, da so se začeli porajati še med zadnjo vojno ko so tri velesile na teheranski, jaltski in drugih konferencah razdeljevale svet na interesna področja, koristi drugih narodov pa so prezrli in hoteli onemogočiti težnje malih pa tudi večjih narodov po neodvisnosti.

Drugi vzrok mednarodne napetosti je treba iskati v tem, da so bile nekatere zahodne velesile nezadovoljne z izidom vojne, ker so se stvari obrnile drugače, kot so mislile, ko so drugim narodom hotele krojiti usodo.

Kot nadaljnji izvor današnje napetosti navaja Tito napačno Stalinovo zunanjo politiko in toga stališča Molotova, ki sta po vojni s svojim odbijajočim in agresivnim stališčem ustvarjala nezaupanje in zaskrbljenost glede namenov Sovjetske zveze. Stalin je rad grozil, kar pa je imelo prav nasprotni učinek. S tako politiko je Sovjetska zveza izgubila ugled, ki si ga je bila pridobila z milijonskimi žrtvami sovjetskih ljudi v drugi svetovni vojni.

Da je taka politika Stalina povzročala nezaupanje in odpor, je razumljivo, tež-

ko pa je razumeti, pravi Tito v svojem članku, da še danes, več ko štiri leta po Stalinovi smrti še vedno goje in poglobljajo nezaupanje, čeprav se sedanji voditelji Sovjetske zveze vidno trudijo, da bi popravili Stalinove napake. Čas bi že bil, da bi na zahodu z večjim zaupanjem presojali napore sovjetske vlade za zmanjšanje mednarodne napetosti. Zdaj bi morala tudi druga stran pokazati več pripravljenosti za reševanje vprašanj razorožitve in atomskih poskusov. Ustvarjanje vojaških oporišč v Evropi, na Srednjem vzhodu in v Aziji ogroža mir, ker vzbuja nezaupanje pri sovjetskih voditeljih, ki upravičeno vidijo v tem obkoljevanje in poskus izolacije Sovjetske zveze.

O obstoju Atlantskega pakta, ki je nastal v času Stalinove politike, je Tito mnenja, da ga sedaj ni mogoče več opravičiti in sodi, da bi z njegovo razpustitvijo tudi varšavski pakt kot njegov protitež prenehal obstojati. Sploh bi bilo treba pakte, ki so elementi napetosti in vojne nevarnosti, zamenjati s sporazumom o kolektivni varnosti, ki bi spet utrdil zaupanje med državami in narodi.

V svojem članku se je Tito dotaknil med drugim tudi oboroževalne tekme, vprašanja združitve Nemčije, ki da je zgolj stvar nemškega ljudstva, ter dogodkov in razvoja na Srednjem vzhodu, o alžirski tragediji in odporu kolonialnih držav proti osvobodilnim težnjam kolonialno zaslužjenih narodov pa pravi, da bi morala to biti ena glavnih skrbi Organizacije združenih narodov.

V interesu iskrenega zaupanja med narodi je potrebno prenehati s škodljivo propagando proti socialističnim državam, vstevši tudi Jugoslavijo. Danes, ko obstojata dva izrazita družbena sistema v svetu, socialistični in kapitalistični, je samo

en izhod, če se hočemo izogniti novi vojni, to je: miroljubna aktivna koeksistenca in aktivno sodelovanje in mirno reševanje spornih vprašanj ter nevmešavanje v notranje zadeve drugih.

V zadnjem delu članka obravnava Tito odnose Jugoslavije do Sovjetske zveze in zahodnih držav ter pravi, da ima Jugoslavija isti cilj v izgradnji socializma kot Sovjetska zveza in druge vzhodne države, obstojijo pa razlike v metodah za razvoj socializma. Jugoslavija je in ostane izven blokov, stremi pa po čim boljših odnosih s Sovjetsko zvezo, deželami ljudske demokracije, nima pa zaradi tega najmanjšega namena poslabšati odnose z zahodnimi deželami. Razlog za to je tudi, da menimo, — poudarja predsednik Jugoslavije — da je naše sodelovanje v stvarih skupnega interesa zelo koristno za našo državo, poleg tega pa ne prispeva samo k ublažitvi mednarodne napetosti, ampak tudi k utrditvi miru.

Takoimenovana azijska gripa je zadnje tedne zajela velik del Evrope. Množično se je pojavila tudi v Avstriji in se je zadnje dneve zelo razpasla tudi na Koroškem. V Celovcu so morali zaradi številnih obolenj začasno zapreti več šol in posameznih razredov. Več ko 50 odstotkov učencev je obolelo za to boleznijo. Do torka zvečer so v Celovcu prijaviili okoli 1000 primerov gripe med učenci. Zaprli so obrtno šolo, zvezni konvikt in glavno šolo v Rennerjevi šoli. Učiteljišču so do torka javili 170, realki 120, gimnaziji in dekliški realni gimnaziji okoli 120 ter trgovski akademiji in trgovski šoli okoli 200 za gripo obolelih učencev.

Število za gripo obolelih se stalno spreminja, in je lahko mogoče, da se hitro zmanjšuje ali pa se z naglico razširja. Zdravniki pravijo, da bolezen ni nevarnega značaja in da prizanesljivo poteka. V Avstriji ugotavljajo, da so tej bolezni podvrženi predvsem mladostni od 10. leta dalje, kakor je to razvidno iz podatkov posameznih šol, kjer ugotavljajo, da so gripi najbolj podvrženi učenci glavnih šol. Hujšega značaja pa je gripa v Angliji,

Velika izbira sadnih drevesc, posebno sort, kakršnim slana ne škoduje ob času cvetenja.

Ing. Marko POLZER
Št. Vid v Podjuni — St. Veit im Jauntal.

Avstrijsko-jugoslovanski gospodarski razgovori

Na Dunaju se bo sredi oktobra sestala mešana avstrijsko-jugoslovanska komisija, ki bo proučevala tekoča vprašanja na področju gospodarskih odnosov med obema deželama.

V tej zvezi poročata APA in Jugopres, da se je v primerjavi s prvo polovico lanskega leta povečala vrednost jugoslovanskega izvoza v Avstrijo v istem razdobju letošnjega leta od 7.1 na 8.5 milijona dolarjev. Vrednost avstrijskega izvoza v Jugoslavijo pa je v istem razdobju porasla od 9.5 na 11.2 milijona dolarjev.

V zvezi z bližnjim zasedanjem mešane gospodarske komisije pričakujejo, da se bodo pri razmotrivanju celote vprašanj, ki se nanašajo na gospodarske odnose med Avstrijo in Jugoslavijo, odprle še nove možnosti za razširitev blagovne izmenjave.

Gripa zajela tudi Koroško

kjer so v 24 urah ugotovili 24 smrtnih primerov. V vznemirljivem obsegu se je gripa razširila tudi povsej Italiji. Najbolj razsaja gripa v Rimu, kjer je obolela skoraj tretjina prebivalstva. Za zaščito proti gripi priporoča zdravstveni urad pojačeno uživanje južnega sadja, ki vsebuje vitamine B, B-12 in C.

FA. HECHENLEITNER & CIE.

Gradnja aparatov — centralne kurjave

VILLACH — BELJAK
telefon 42-42

išče nujno elektrovarilca
za takojšen nastop

Zbližanje med SZ in ZDA...

Vse kaže, da bo prišlo med Sovjetsko zvezo in Združenimi državami Amerike le do nekakšnega zbližanja odnosno do navezave tesnejših stikov med obema velesilama. Najprej so v tem smislu podajali razne izjave le posamezni politiki obeh strani, ki so po vsej verjetnosti skušali ugotoviti mnenje nasprotne strani. Zdaj pa izgleda, da dobiva zadeva tudi uraden značaj, zlasti odkar je meseca avgusta ameriško zunanje ministrstvo sprožilo to misel v posebni noti sovjetskemu ministrstvu.

Pred nekaj dnevi pa je sovjetsko veleposlaništvo v Washingtonu izročilo ameriškemu zunanjemu ministrstvu spomenico, v kateri izraža sovjetska vlada pripravljenost, da začne z ZDA pogajanja o razvoju stikov in odnosov med obema deželama. Sovjetska zveza se v tej spomenici strinja z ameriškim predlogom, po katerem naj bi se predstavniki ameriškega zunanjega ministrstva in sovjetskega veleposlaništva v Washingtonu začeli pogajati še letos oktobra, in sicer v Washingtonu. Predmet teh razgovorov naj bi bila vprašanja gospodarstva, trgovine, zna-

la, kulture in drugih področij.

Sodeč po mnenju Sovjetske zveze, da »pozitivne izkušnje iz razvoja stikov med SZ in drugimi deželami, zlasti nekaterimi deželami zahodne Evrope, pričajo o tem, da je mogoče v urejanju raznih vprašanj doseči uspehe, ki so koristni za obe strani«, je pričakovati, da se bodo odnosi med Sovjetsko zvezo in Ameriko vsaj delno izboljšali. Vsak napredek v tem smislu pa bo gotovo prej ali slej ugodno vplival tudi na razvoj v svetu, v prvi vrsti pa bo pomagal zmanjševati napetost med Vzhodom in Zahodom.

... ter pogajanja med Francijo in SZ

Tudi ob lanskoletnem obisku Molleta in Pineauja v Sovjetski zvezi položeni temelji francosko-sovjetskega sodelovanja začnejo kazati prve uspehe. V Parizu se je namreč izvedelo, da se bodo verjetno prihodnji teden začela v francoski prestolnici pogajanja o kulturnem sodelovanju med Francijo in Sovjetsko zvezo.

londonski razgovori o razorožitvi neuspeh predvsem po angleški krivdi.

Po Bevanovem mnenju morajo glavne mednarodne probleme reševati štiri velesile na podlagi medsebojnega sporazuma in ne gre, da bi bila Sovjetska zveza potisnjena v stran pri reševanju vprašanj, ki jo zanimajo.

New York. — Ameriški obrambni minister Willson je izdal ukaz o zmanjšanju števila ameriške vojske za 100.000 mož. Podoben ukaz je obrambni minister izdal že julija letošnjega leta.

Britanski laburisti in Sovjetska zveza imajo podobne poglede na mednarodna vprašanja

Voditelj levega krila britanske laburistične stranke Bevan je ob koncu svojega obiska v Sovjetski zvezi izjavil novinarjem, da ga je najbolj prevzela visoka stanovanjska izgradnja, kateri posvečajo vso pozornost ne le v Moskvi, temveč tudi v vseh drugih mestih, skozi katera je potoval.

Bevan je ob povratku v London tudi podčrtal, da sta bila s Hruščevom enakih pogledov o raznih mednarodnih vprašanjih. Posebno glede razorožitve — je dejal laburistični politik — si stališče britanske laburistične stranke in stališče Sovjetske zveze nista mnogo narazen. V tej zvezi je izrazil tudi mnenje, da so imeli

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00
20.00, 22.00.

Vsakodnevne oddaje: 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert — 18.00 Sami šlagerji — 19.05 Dober večer dragi poslušalci — 19.30 Odmev časa.

Sobota, 28. september:

I. program: 5.35 Alpski zvoki — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca (slov.) — 14.30 Pozdrav nate — 16.15 Šlagerji — 18.10 Ludwig v. Beethoven (slov.) — 20.16 Pester večer.

II. program: 8.20 Vesel konec tedna z glasbo — 11.00 Pozdravi z gora — 12.03 Za avtomobiliste med potjo — 20.00 Dramatična legenda.

Nedelja, 29. september:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 7.20 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.05 Oddaja za kmete — 14.30 Pozdrav nate — 15.45 Nogometna tekma Avstrija — Luxemburg — 17.45 Glasbeno srečanje dežel — 19.00 Športna poročila.

II. program: 7.05 Godba na pihala — 10.30 Nazaj v šolsko klop — 16.00 Plesna glasba — 20.00 Želje, ki jih radi izpolnimo.

Ponedeljek, 30. september:

I. program: 5.35 Alpski zvoki — 8.45 Zapiski iz domovine — 14.00 Poročila, objave. „Srečna noč“, zabavni zvočni prizor (slov.) — 16.45 Znanje za vse — 18.45 Za našo vas (slov.) — 19.15 Od plošče do plošče.

II. program: 12.03 Za avtomobiliste med potjo — 15.30 Glasovi narave — 18.15 Pester venček melodij — 20.30 Orkestralni koncert.

Torek, 1. oktober:

I. program: 5.35 Kmečka godba — 8.45 Sodobne raziskovalne metode v medicini — 14.00 Poročila, objave. Čudo presnove (slov.) — 18.25 Naša radijska prijateljica — 18.45 En teden deželne politike — 19.05 Veseli leksikon — 19.15 Lepe žene iz 1001 noči.

II. program: 10.45 Prva generalna konferenca mednarodne atomske oblasti na Dunaju — 12.03 Za avtomobiliste med potjo — 15.45 Glasba iz filmov — 20.30 Zastopnik Knuf žre kilometre.

Sreda, 2. oktober:

I. program: 5.35 Alpski zvoki — 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave — Alfonz Bauer igra citre (slov.) — 20.16 Trije dirigenti — en orkester.

II. program: 6.05 Z godbo v dan — 12.03 Za avtomobiliste med potjo — 13.30 Operne melodije — 16.00 Oddaja za žene — 20.15 „Karima in Karolina“, slušna igra.

Četrtek, 3. oktober:

I. program: 5.35 Kmečka godba — 8.45 Avstriji v inozemstvu — 14.00 Poročila, objave. Z nobenim purgarjem ne porojaz tavšat (slov.) — 19.00 Prilcesinja dneva — 19.55 Od žene do žene — 20.16 Alpskogorska lovska ura — 21.00 Zveneča alpska dežela.

II. program: 12.03 Za avtomobiliste med potjo — 13.30 Glasbeni podlistek — 14.30 Mednarodna radijska univerza — 18.40 Mladina v poklicu — 19.55 Wagner: „Somrak bogov“, opera.

Petek, 4. oktober:

I. program: 5.35 Alpski zvoki — 8.45 Koroška vas — 14.00 Poročila, objave. Otroci, poslušajte! (slov.) — 16.00 Lepa pesem — 16.45 Znanje za vse — 18.15 Oddaja za mladino — 18.45 Rast in življenje slovenske književne besede (slov.) — 20.20 „Tri žene gospoda Abermanna“, slušna komedija.

II. program: 8.20 Glasba na tekočem traku — 12.03 Za avtomobiliste med potjo — 19.45 Ljudske pesmi iz Avstrije — 20.30 Nič kot veselje z glasbo.